

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Közhasznúsági jelentése

2009.

TARTALOM

Bevezető.....	4
Szervezet.....	4
Tagság.....	4
Elnökség.....	4
Helyi Csoportok.....	5
MME Budapesti Helyi Csoport.....	5
MME Békés megyei Helyi Csoport.....	5
MME Hajdú-Bihar megyei Helyi Csoport.....	5
MME Gömör-Tornai Helyi Csoport.....	6
MME Gödöllői Helyi Csoport.....	6
MME Bács-Kiskun megyei Helyi Csoport.....	7
MME Vas megyei Helyi Csoport.....	7
MME Fejér megyei Helyi Csoport.....	8
MME Baranya megyei Helyi Csoport.....	8
MME Tiszavasvári Helyi Csoport.....	9
MME Szatmár-beregi Helyi Csoport.....	9
MME Csongrád ,egyei Helyi Csoport.....	10
MME Soproni Helyi Csoport.....	10
MME Nógrád megyei Helyi Csoport.....	10
MME Kisalföldi Helyi Csoport.....	11
MME Börzsönyi Helyi Csoport.....	11
MME Szekszárdi Helyi Csoport.....	12
MME Komárom-Esztergom megyei Helyi Csoport.....	12
MME Heves megyei Helyi Csoport.....	13
MME Dombóvári Helyi Csoport.....	13
MME Zala-megyei Helyi Csoport.....	14
MME Kaposvári Helyi Csoport.....	14
MME Észak-borsodi Helyi Csoport.....	14
MME Zempléni Helyi Csoport.....	14
MME Bükki Helyi Csoport.....	15
MME Dél-balatoni Helyi Csoport.....	15
MME Nyíregyházi Helyi Csoport.....	16
MME Tápió-vidéki Helyi Csoport.....	16
Szakosztályok.....	17
Ragadozómadár-védelmi Szakosztály.....	17
Madárgyűrűzési és Vonuláskutató Szakosztály.....	17

Hüllő- és Kétéltűvédelmi szakosztály	17
Központi Iroda	18
Nemzetközi kapcsolatok.....	18
Zöld mozgalom, partnerek.....	18
Természetvédelmi Programok.....	19
Természetvédelmi Programok - Fajok.....	19
Rákosivipera-védelmi program	19
Fehérgólya-védelmi program	20
Feketególya-védelmi program	22
Rétisas-védelmi program.....	22
Hamvasrétihéja-védelmi program.....	23
Parlagisas-védelmi program	23
Kékvércse-védelmi program	24
Kerecsensólyom-védelmi program	24
Vándorsólyom-védelmi program	25
Túzokvédelmi program	26
Méregzés-ellenes program.....	26
Madárvédelem a közép feszültségű szabadvezetéseken.....	26
Természetvédelmi Programok – Területek, élőhelyek	27
IBA/Natura 2000 Program	27
UNEP/GEF „Wings over Wetlands” - Biharugra.....	28
Üzlet és Biodiverzitás (BTAU)	29
„Pannon gyepék élőhelykezelése Magyarországon”	29
Természetvédelmi Programok – Kutatás és Adatgyűjtés	30
Monitoring	30
Madárgyűrés	31
Emberek - Társadalmi kapcsolatok.....	32
Gazdálkodás	36

BEVEZETŐ

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) 1974-ben alapított, kiemelten közhasznú, politikától független társadalmi szervezet, amelynek fő célja a természet - ezen belül elsősorban a madarak - védelmének társadalmi támogatása.

Az egyesület céljai elérése érdekében elősegíti a természeti értékek és a természetvédelem célkitűzéseinek megismerését, népszerűsítését. Növeli a természetvédelem támogatóinak körét, aktívan részt vesz a fiatalok természetvédő szemléletének kialakításában, természetvédelmi kutatásokat és védelmi programokat szervez és hajt végre, szaktanácsadással segíti az állami és önkormányzati szervek, valamint a gazdálkodó és társadalmi szervezetek természetvédő tevékenységét. Együttműködik más nemzeti és nemzetközi természetvédelmi szervezetekkel a Föld biológiai sokféleségének megőrzése érdekében. Minden évben több mint száz projektet valósít meg hazánk területén. Központi szervezésű programjaink is az ország minden területét érintik.

SZERVEZET

TAGSÁG

Az egyesület különösen nagy figyelmet fordít arra, hogy tevékenysége jelentős támogatást kapjon, ezért pontos és naprakész tagnyilvántartó rendszert működtet. Kapcsolatot tart fenn tagjaival, a csoportok vezetőivel, szimpatizánsokkal, továbbá önkénteseket von be tevékenységébe.

Az MME tagjai 31 területi szervezet /Helyi csoport/ és 5Szakosztály /ragadozómadár-védelmi, vízimadár-védelmi, hüllő és kétéltű-védelmi, gyűrűző és vonuláskutató, nappalilepke-védelmi / keretében tevékenykedik országszerte.

Az 1974. évi megalakulás és 2009. 12.31. között 32975-an léptek be az MME-be. 2009.12.31-én az aktív taglétszám 5799, családtagokkal együtt 9578 fő volt.

A tagok adatai mellett regisztráljuk azon szimpatizánsok /későbbi támogatók, tagok/adatait is akik az MME különböző rendezvényein megadták elérhetőségüket. A Madárbarát Kert programhoz csatlakozó személyek és intézmények regisztrálása is a tagnyilvántartás keretében folyik.

ELNÖKSÉG

Az Elnökség a 2009. évi küldöttközgyűlés óta 7 alkalommal ülésezett. két alkalommal 2 napos kihelyezett ülést tartott Helyi Csoportoknál tett látogatással kombiánlva

HELYI CSOPORTOK

MME BUDAPESTI HELYI CSOPORT

A csoport 2009-ben szervezett programjai közül továbbra is a kirándulások és az előadások a legnépszerűbbek. Kilenc alkalommal szerveztünk ismeretterjesztő előadásokat, amelyeken összesen 435 résztvevő jelent meg. A 2009-es évben 18 túrát vezettünk a környező fontos madárélőhelyekre, illetve budapesti védett és védelemre érdemes élőhelyekre. Kirándulásainkon közel 1500-an vettek részt. Több alkalommal gyerekcsoportok vezetését is vállaltuk. Háromszor szerveztünk bemutató madárgyűűzést, ami elsősorban a gyerekek körében aratott osztatlan sikert. A rendezvényeken 218 fő ismerkedett meg a madarakkal testközelben és ismerhette meg madárvonulás kutatás eszközeit, céljait. Három alkalommal valósítottunk meg természetvédelmi élőhelykezelési akciót (Kőbánya, Kis Sváb-hegy, Ferenc-hegy) a Főpolgármesteri Hivatal Környezetvédelmi Ügyosztályának együttműködésével, amelyek során egyre jelentősebb gyakorlati védelmi tevékenységet tudtunk felmutatni. A munkában 105 önkéntesünk vett részt. Több jeles napon (Madarak és Fák Napja, Autómentes Nap) képviseltük az egyesületet. Sikeresen szerveztük meg az Európai Madármegfigyelő Világnap budapesti rendezvényét cinkotai Naplás-tónál, amelyre 600 érdeklődő érkezett. Nagy szerepet vállaltunk a Fülemlék Éjszakája lebonyolításában is. 2009-ben folytattuk a korábban megkezdett Budapest felmérési programunkat, amely során felmértük a fővárosi védett és védelemre érdemes területeinek állapotát, madárfaunáját, továbbá botanikai adatokkal is gazdagítottuk tudásbázisunkat. Budapest lakott területein költő vörös vércsékkel kapcsolatos munkánkat is folyamatosan végeztük, egyre több költőpárról van tudomásunk és több esetben sikerült beavatkoznunk a vércsék ügyében. Lelkes önkénteseink segítségével 25 odútelepen 600 odút kezelünk. Kapcsolódtunk országos védelmi programokhoz is, mint például a MMM, gólyafelmérés, vízimadár-felmérés. Budapest védett területeinek természetvédelmi őrszolgálati feladatait a helyi csoport önkénteseivel látjuk el a Főpolgármesteri Hivatal Környezetvédelmi Ügyosztályának megbízásából. Felkérésekre a főváros természeti értékeivel kapcsolatban többször szerveztünk – felkérések nyomán – természetismereti programokat.

MME BÉKÉS MEGYEI HELYI CSOPORT

A Békés megyei Helyi Csoportban elsősorban madárvédelmi és monitoring munkák folynak. Az ehhez szükséges munkák nagy részét 4-8 fő önkéntes végzi. Legjelentősebb az egész megyére kiterjedő ragadozómadár-védelmi tevékenységünk, melyek egy része kapcsolódik a központi programokhoz: kerecsensólyom monitoring és védelem, rétisas monitoring és védelem, parlagi sas monitoring és védelem, kék vércse monitoring a Life programon kívül eső területeken. 16 éve folytatunk madártani kutatásokat a Biharugrai-halastavakon, ahol elvégezzük a fészkelő vízimadár állományok felmérését és a vonuló- és telelő vízimadár állományok monitorozását. Ebben az évben is teljes állományfelmérést végeztünk a megye fehér gólya állományánál. Megszerveztük a Európai Madármegfigyelő Nap megyei programját. Együttműködési megállapodást kötöttünk a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósággal.

MME HAJDÚ-BIHAR MEGYEI HELYI CSOPORT

Helyi csoportunk aktívan részt vett az MME fajvédelmi programjaiban, melyen belül a haris felmérésben 6 fő vett részt, azonban harist nem észleltünk a megyében. Gyöngybagolyról 5 fő közölt adatokat, s így 18 költésről szereztünk tudomást. A gyurgyalag, partifecske felmérés során 9 fő részvételével 258 pár gyurgyalag és 1906 pár partifecske fészkeléséről jutott el hozzánk információ. A fehér gólya állományt 2009-ben teljeskörűen felmértük, s összesen 520 lakott fészket ismertünk meg megyénkben. A szalakóta felmérésben 13 fő vett részt, s 73 sikeres és 6 sikertelen költésről szereztünk tudomást, valamint 10 új odút helyeztünk ki. Fekete gólya felmérés során 3 sikeres fészkelésről, 1 meghiúsult fészkelésről és további 6 revírről tudtunk a 2009-es évben. Madarász sulis pro-

gramunk eredményesen működött, egy új helyszínnel kiegészülve (Bocskaikert) immár két helyen vártuk az érdeklődő gyermekeket. Növendékeink Lisztes Anna vezetésével a Dombóváron megrendezett országos „Madarak és Fák Napja” döntőben 2. helyezést értek el! A megyében programjainkon résztvevők száma min. 700 gyermek és 200 felnőtt volt. Az általunk megrendezett események közül 3 emelkedett ki a többi közül: az Európai Madármegfigyelő Napokra szervezett programcsokor és az itt elért eredmények; a Madarak és Fák Napja tiszteletére szervezett bemutató madárgyűrésünk a debreceni Botanikus Kertben, és a 3 külső terepi helyszínen tartott túravezetésünk; illetve a debreceni CAMPUS Fesztiválon való részvétel 4 napon keresztül. Tagjaink és az érdeklődők számára havonta szerveztünk előadásokat és terepi kirándulásokat – 16 alkalommal az évben -, melyekről a 2009. évben beindított, év végére mintegy 250 címet tartalmazó elektronikus hírlevélen keresztül adtunk tájékoztatást. A lakosság számára hat alkalommal szerveztünk bemutató madárgyűrészt saját szervezésben vagy a Vanellus Természetvédelmi Alapítvánnyal együttműködve. Őszi daruvonulást megfigyelő autóbuzsos kirándulást is szerveztünk, melyre 28 fő jött el. Együttműködési szerződést készítettünk elő, és írtunk alá a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságával.

MME GÖMÖR-TORNAI HELYI CSOPORT

Az 1986-óta működő helyi csoport tevékenységi köre igen szerteágazó, programjaink a madárvédelem mellett egyéb fajcsoportokat, valamint kutatási és oktatási tevékenységet is érintenek. A helyi csoport Borsod-Abaúj-Zemplén megyében szakmai kapcsolatot tart fent az Aggteleki és a Bükki Nemzeti Parkkal, illetve természet- és környezetvédelmi céllal létrehozott társadalmi szervezetekkel. Hatékony együttműködést épített ki az élővilágra jelentős hatást gyakorló gazdálkodó szervezettel is (pl. ÉMÁSZ NyRt.). Védett és fokozottan védett állatfajok állományainak felmérését, térképezését végeztük el (pl. fehér gólya, gyöngybagoly, ragadozómadarak, haris, gyurgyalag, partifecske, denevérek stb.). A törvényes oltalom alatt nem álló területek értékeit feltártuk természetvédelmi, környezetvédelmi és kultúrtörténeti szempontból (Cserehát, Putnoki-dombság, Aggtelek-Rudabányai-hegyvidék).

Monitoroztuk a helyi csoport illetékességi területéhez tartozó Védett és Érzékeny Természeti Területeket. Elektromos légvezetékek természetvédelmi felmérését és szigetelését hajtottuk végre. Bódva-völgyi Vonuláskutató és Természetvédelmi Tábort továbbra is működtettük. Gyepkezelések monitoringját és kutatását is elvégeztük. Szünantrópikus fajok megőrzésének gyakorlati munkálatait (pl. épületlakó denevérfajok, fehér gólya, gyöngybagoly esetében, stb.) bonyolítottuk le. Élőhelyrekonstrukciós és rehabilitációs munkákban (putnoki-dombsági nedves gyepek, gyurgyalag költőtelepek) vettünk részt. Természetvédelmi és környezetvédelmi oktatásban, ismeretterjesztésben is tevékenykedtünk. Ilyen volt a 2009. augusztus-október hónapokban működtetett természetismereti és madárvonulás-kutató tábor a Bódva-völgyben diákcsoportok részvételével. A tábort több mint 1000 látogató és 100 önkéntes kereste fel. A Ciconia Hungarica országos oktatási program (golyavédelmi kiállítás, oktatási anyagok elkészítése) is a nevünkhöz fűződik. Emellett ismeretterjesztő előadásokat és speciális biológiaórákat szerveztünk, 2009-ben több országos felmérési és védelmi programokhoz is kapcsolódtunk (MMM, KFO felmérés, fokozottan védett madárfajok felmérése).

MME GÖDÖLLŐI HELYI CSOPORT

2009 januárjától márciusig az egyik gödöllői iskolában az odajáró diáktagársainkkal szervezett madáretetést végeztünk. Az etetőn zajló madárelétről kiselőadás is készült, ami idei csoportgyűlésünkön lesz bemutatva. 2009. augusztus 8-15. között negyedik alkalommal rendeztük meg Galgahévízen a Bika-tavi Természetvédelmi és Ornitológiai Tábort (BITOT). A táborban 30 fő, 10-14 éves diák 11 felnőtt szakmai segítő közreműködésével ismerkedett a természet értékeivel botanika, rovarászat, vízivilág, madarászat és gyűrés programok keretében. 2009-ben teljes egészében megújítottuk honlapunkat, melynek feltöltése még folyamatban van, és létrehoztunk azon belül egy táboros weboldalt is, ahol a következőkben a táboros jelentkezéseket kezelni tudjuk. A helyi csoportunk működési területére eső Galga-menti golyaállomány felmérésének eredménye: 2009-ben 7 lakott fészekben 19 fióka. A gyurgyalag és parti fecske felmérést 4 fő részvételével július hónapban végeztük. Az eredmény: 39 költőhelyen 510 pár gyurgyalag, 10 költőhelyen 640 pár parti fecske. A gyurgyalagok nyolc költőtelepén

találtunk 30-nál több fészkelő párt, a parti fecskéknek 3 jelentősebb méretű telepe alakult ki (220, 220 és 140 párral). Középiskolás diákoknak (17 fő) október végén madarász kirándulást szerveztünk a Hortobágyi-halastóra a daruvonulás idején.

MME BÁCS-KISKUN MEGYEI HELYI CSOPORT

A helyi csoport életében fontos lépés volt a tagok közti belső kommunikáció javítása, ennek érdekében e-mail levelezőrendszer létrehozása, amelyen a napi természetvédelmi és szervezési kérdéseket jelenleg 100 tagtárs tárgyalhatja meg. Működési területünkön több településen volt az év folyamán rendszeres madarász sulis/ovi szakkör (Baja, Harta, Fülöpháza, Izsák). A KNPI-al, valamint a Kiskunsági Madárvédelmi Egyesülettel közösen működtetett Kolon-tavi Madárvárta a szakmai tevékenységünk egyik legjelentősebb pontja, itt AH tábor, bemutató gyűrűzések, előadások, közösségi programok és gyűrűző utánpótlás-nevelés folyik. A bajai munkacsoport hagyományosan megszervezte és lebonyolította a 12 éves kortól látogatható Vad- és Madárvédelmi Tábort Újmohácson, a bajai Ady Endre Városi Könyvtár és Művelődési Központ, valamint a Baja Ifjúsági Természetvédelmi Egyesület közreműködésével. A Európai Madármegfigyelő Napok alkalmával a Böddi-széken, a Kelemen-széken, a Vörös mocsárnál, a Harábón és a Kolon-tónál került sor szervezett madármegfigyelésre és bemutató gyűrűzésre. Fülemlék éjszakája rendezvényünkre csillagászattal egybekötve Hartán került sor. Szintén a Hartai Munkacsoport hagyományos tavaszköszöntő bíbicváró rendezvényt szervezett márciusban, ősszel pedig a Márton-napi Libalesre várták az érdeklődőket. Rendszeresen végeztünk vízimadár-monitoring tevékenységet a NYME-vel is együttműködve a működési területünkhöz tartozó szikes tavakon, valamint a Dunán Dunaföldvártól az országhatárig. A 2009-es évben a helyi csoport területén két CES pont működött: Izsákon, valamint az érsekcsanádi Harábónál. A csoport tagságának kezelésében számos odútelepünk van, Kiskőrösön odúkészítő versenyt szerveztünk. Gyakorlatilag minden településen „üzemeltettünk” a téli időszakban madáretetőket, melyeknél alkalmanként gyűrűzési bemutató is volt. Bács-Kiskun Megyében 10-12 településre jutott el a 2009. évi Gólya road show, melyekben együttműködő partnereink a KNPI, a DDNPI és a DÉMÁSZ Rt. voltak. Baján és Fülöpszálláson ismeretterjesztő előadás-sorozatokat szerveztünk, valamint részt vettünk a 4. Élet a Duna-ártéren tudományos tanácskozás megrendezésében és lebonyolításában a BITE-vel és a DDNPI együtt. Tagjaink közül sokan vettek részt a fentiekén kívül téli fészektérképezésben, központi koordinálású fajvédelmi programokban, a ritka és telepesen fészkelő madarak monitoringjában, továbbá az MMM-ben. Általános szemléletformáló tevékenységünk az év folyamán folyamatos volt, csakúgy, mint földrajzi helyzetünkéből fakadóan a nemzetközi kapcsolatok ápolása főképpen szerbiai és horvátországi kollégáinkkal.

MME VAS MEGYEI HELYI CSOPORT

2009. március 27-én a Madarak és Fák Napja országos vetélkedő területi fordulóját Szombathelyen rendeztük meg, amelyen 8 csapat vett részt. Március 28-tól április 5-ig rendeztük meg a tavaszi Tömördi Természetvédelmi és Madár-gyűrűző Táborunkat. A nyolc nap alatt 23 faj 377 példányát kapott gyűrűt és 17 faj 93 példányát fogtuk vissza. Áprilisban negyedszer indítottuk el az Állandó Ráfordítású Helyek madármonitoring és madárgyűrűzési programunkat a Tömördi Madárvártán. A CES programban 26 faj 181 példányát gyűrűztük meg és 15 faj 67 példányát fogtuk vissza. A Madarász Suli és Madarász Ovi nevelési programunk keretében havonta két alkalommal rendeztünk foglalkozásokat A költési, vegetációs időszakban folyamatosan végeztük az állományfelméréseket, valamint a faunisztikai és florisztikai adatgyűjtéseket. Szükség esetén megtettük a védelmi intézkedéseket, tárgyalásokat. Az utóbbi három év alatt sikerült feltérképeznünk a költő hamvas rétihéják fő fészkelési területeit, és fészkelő párjait (3-5 pár), valamint bizonyítottuk a Marcal-medence jelentős szerepét a faj fennmaradásában. 2009-ben összesen 19 költőhelyen találtuk gyurgyalag és/vagy partifecske költését. Augusztus 2-től november 8-ig tizenkettedik alkalommal folyamatosan működött az őszi Tömördi Természetvédelmi és Madárgyűrűző Táborunk. Az őszi programban 84 faj 5956 példányát gyűrűztük meg és 50 faj 1602 egyedét fogtuk vissza. A kőszegi odútelepünkön hat madárfaj egyedei összesen 24 fészekaljnyi (146 pld) fiókat neveltek. Feltártuk a három hazai barna béka faj Vas megyei előfordulását. A tömördi erdőben 44 gombafaj jelenlétét bizonyítottuk. A madárvártát idén is több száz általános és középiskolás diák, valamint egyetemi hallgató kereste fel szervezett keretek között. Október 3-4-én a tömördi tó környékére szervezett madármegfigyeléssel bekapcsolódtunk az Európai

Madármegfigyelő Nap akcióba. Az MME VI. Országos Gyűrűzótalálkozóján, a Gyűrűző- és Vonuláskutató Szakosztály rendes évi közgyűlésén, valamint az Európai Ornitológiai Unió Zürichben megrendezett 7. konferenciáján (Zürich) előadást tartottunk, illetve posztert mutattunk be a Tömördi Madárvártán végzett madárgyűrűzés és madárvonulás-kutatás eredményeiről. A Szombathelyi Erdészeti Zrt. közreműködésével a tömördi rétek egy részét ez évben is kezelni tudtuk gépi szárzúzóval. A téli madáretetéshez idén 6 q napraforgót osztottunk szét aktív tagjaink között. Az egyesület munkáját több mint 30 aktív tag segítette. Ez évi tevékenységünkről is többször hírt adtunk különböző lapokban, rádiókban, tévékben. Megjelentettük a Cinege Vasi Madártani Tájékoztató 14. számát, mely a Cinege korábbi számaival együtt az egyesület honlapján (www.chernelmte.extra.hu; www.chernelmte.freeweb.hu) is olvasható.

MME FEJÉR MEGYEI HELYI CSOPORT

A Fejér megyei HCs szervezésében a Dinnyési Vonuláskutató Tábor működik tizedik éve. A kezdeti éveket követően fokozatos érdeklődés csökkenés volt megfigyelhető, de 2007-ben ez határozottan megváltozott, ami 2009-ben is megmaradt (júl.13-aug.12. között, mintegy 430 fő vett részt). A tábor főleg gyerekeknek szól, bemutató és madárgyűrűző tábor, valamint hagyományörző (veremház, nemez sátor) tábor. Elsősorban a környezeti nevelést kell, hogy szolgálja a jövőben is. A táborokhoz lehet sorolni az Európai Madármegfigyelő Napok rendezvényeit. Ez egy hosszú hétvégi tábornak is tekinthető. 2009-ben több mint 670 madárbarátot sikerült megmozgatnunk egy hétvége alatt, ami főleg a központi rendezvényünknek köszönhető a nyári tábor helyszínén. Nagyon kevés azoknak a fehér gólya fészkeknek az aránya, amelyek nincsenek kiemelve. 2009-ben megpróbáltuk az állomány jelentős részét felmérni, ami 80 %-ban sikerült is. 32 vörös vércse költőládát helyeztünk ki nagyfeszültségű oszlopok tartó vázaira a Dinnyési-Fertő környezetében 2008 és 2009. január végén. Ezekből 17-ben sikeres költés és kirepítés volt, míg további hatot használtak a madarak rendszeresen. A korábban kihelyezett három ragadozómadár műfészek egyikét elfoglalta 1 pár rétisas és 2007-ben sikeresen felneveltek egy fiókát. 2008-ban viszont nem, de folyamatosan jelen voltak a területen, így fészkelésük 2009-ben újra sikeres volt. 2009. áprilistól 2009. novemberig összesen 142 oszlop került felmérésre Székesfehérvár, Seregélyes, Nagylók, Felsőkörtvélyes, Baracs, Előszállás és Nagykarácsony község határaitokban. Az áram ütötteen talált madarak száma 7 (2 vörös vércse, 2 egerészölyv, 1 gólya, 1 dolmányos varjú, 1 szarka) Közben az év végén a Seregélyes-Jánosmajor közötti oszlopok szigetelése megtörtént. A csoport munkája nem rossz, de már nem lehet 3-4 önkéntes ember munkájára alapozni ekkora mennyiségű munkát. Egy-egy önkéntes így is az év folyamán 10-15 alkalommal vezet ismeretterjesztő foglalkozást, alkalmanként 15-25 gyereknek (óvodástól a gimnazistáig) és felnőtteknek.

MME BARANYA MEGYEI HELYI CSOPORT

2009-ben ismét megszerveztük a fehér gólya, a haris, a kárókatona, a gémekek, a gyurgyalag, a parti fecske, a vetési varjú és a ritka sármányok állományainak felmérését. A molnár- és füsti fecskék fészkelő közösségeit 4 településen vizsgáltuk. Kiemelten foglalkoztunk a vörös kánya, a barna kánya, a rétisas, a békászó sas, valamint a fekete gólya és a holló védelmével. A téli fészektérképezések eredményeként a vizsgált fajok 63 új fészket találtunk. A téli sasszinkron során 25 rétisast figyeltünk meg. A fekete gólyák számára 7 db műfészket építettünk vagy erősítettünk meg, a vörös vércsék számára újabb 31 költőodút helyeztünk ki. Az odúkból 17 pár vércse költött, s összesen 69 fióka repült ki. Az egyik épülő nagyfeszültségű távvezeték oszlopaira 4 db kerecsenodút rakattunk fel. A gyöngybaglyok számára kihelyezett 136 költőládából 65 db-ot foglaltak el költésre a baglyok. A sikeres költések eredményeként 45 macskabagoly és 257 gyöngybagolyfióka repült ki. A kezelésünkben lévő 14 énekesmadár odútelepen összesen 233 mesterséges fészkekodút gondoztunk. Tavasszal a Pécsi-tónál 1329, Sikondán 2297 békát mentettünk. Kővágótötös határában, a tulajdonunkban lévő gyeper nyár végén lekaszáltuk. A sumonyi táborbázison három ciklusban összesen 203 táborozási napon fogadtuk az érdeklődőket. A madárvonulás tudományos kutatását 210 fő segítette. A Madárbarát kert táblát újabb 12 madárbarát, illetve intézmény részére adtuk át. Madarász sulit három helyszínen szerveztünk 29 kisdíák részvételével. A madármegfigyelő napokat 3 fő és 15 mellékhelyszínen szerveztük meg, összesen 230 érdeklődő részvételével. A Madarak és Fák Napját két helyszínen (Pécs-Állatkert, Pusztakisfalu) bonyolítottuk le, összesen 89 résztvevővel. A Duna-Dráva

Nemzeti Park Igazgatósággal közösen szerveztük meg a Madarak és Fák Napja országos vetélkedősorozat területi döntőjét, melyen 13 háromfős általános iskolai csapat adott számot tudásáról. Önálló standdal vettünk részt a nemzeti park által szervezett Föld Napján és az EKF téravatóval egybekötött Helyi Termék Fesztiválon. A Fülemülék Éjszakája című programunkat 4 helyszínen szerveztük meg, összesen 84 résztvevővel. Madárgyűrűzési bemutatót 6 alkalommal tartottunk, összesen 119 érdeklődőnek. Klubnapjainkat a három nyári hónap kivételével havi rendszerességgel bonyolítottuk le. Az előadások hallgatóságát összesen 153 fő alkotta. Havi hírleveleinket 34 helyi médiumnak küldtük rendszeresen. Folyamatosan fejlesztettük és aktualizáltuk a www.baranyamadar.hu honlapunkat. Helyi tagjaink részére internetes levelezőlistát működtettünk.

MME TISZAVASVÁRI HELYI CSOPORT

A csoport 1997 óta végzi havi rendszerességgel a környék jelentős vizes élőhelyeinek (Fehér-szik, halastavak, Tisza) szinkronozását. Ez a program havi rendszerességénél fogva a tagság megtartását jól szolgálja, mert általában 4-5 fő vesz részt rajta. Mindennapi Madaraink Monitoringja programban (MMM) aktívan részt veszünk. A program neve is mutatja, hogy azokat a madarakat méri fel, amik a mindennapi környezetünkben élnek, tehát a mezőgazdasági, városi és egyéb rurális területeken. Tiszavasvári területén 2 tag végzi ennek a programnak a lebonyolítását. Tiszavasváriban került megrendezésre a Fülemülék Éjszakája 2009.05.15-én a Keleti-főcsatorna véderdejében, 39 fő vett rajta részt. Az Európai Madármegfigyelő Napokat 2009 szeptember 28. és október 4. között rendeztük meg a Tiszalöki-parkerdőben 6 szervező segítségével, ahol 298 résztvevő (iskolások, ovisok) fordult meg. 17 faj 111 egyedét gyűrűztük meg. A fehér gólya fészkelőállományának felmérését az alábbi településeken végeztük el: Tiszavasvári, Tiszalök, Tiszadob, Tiszadada, Tiszanagyfalu, Tiszaeszlár, Rakamaz, Szorgalmatos. Természetvédelmi és Ornitológiai Tábort szerveztünk. Az erdei fülesbagoly téli gyülekezőhelyeit felmérését Hajdúnánás, Tedej és Hajdúböszörmény településeken 2009 telén végeztük 2 fővel.

MME SZATMÁR-BEREGI HELYI CSOPORT

A „harisok éjszakája” rendezvény 2009. július 19-én került lebonyolításra 21³⁰-kor a Nagyar településhez tartozó országos védelem alatt álló természeti területen. A főként fehérgyarmati diákokból és szülőkből álló csapat rövid tájékoztató előadást hallott a harisról, majd ezt követően szakvezetőikkel egy órás sétát tettek a gyepeket szegélyező földúton. A bejárás során megismerhették az érdeklődők az „éjszaka hangjait”, leginkább a felrebbent nagy kócsag csapatra emlékezett mindenki a séta végén. A látogatók száma: 16 fő. A Fehérgyarmati Vigaszágok rendezvényre készítettünk egy nyolc transzparensből álló, hordozható kiállítást. A kiállítás anyagának hozzávetőleg 1/3-a, a központi szóróanyagokból készült. A többi rész a helyi-csoport szakmai munkáit mutatja be. Madarászat, élőhely-védelem, szemlélet-formálás, oktatás, kételtű és hulló védelmi programok, botanikai és rovarász munkáink. A standon a központi szóróanyagokat osztottuk, pld.: a Madárbarát sorozatot, a Rákosi vipera anyagot, stb. Ezek mellett több szakkönyvet is bemutattunk az érdeklődőknek. Kivittünk egy sztereo-mikroszkópot, amin élő és élettelen érdekességeket mutattunk a látogatóknak. Ennek mindig nagy sikere van. „Európai Madármegfigyelő Napok” rendezvény megtartása a Cégénydányádi kastélypark Természetvédelmi Területen történt. A helyszínen szakvezetést tartottunk, melynek során a résztvevők megismerhették a terület jellegzetes madárvilága mellett a védett és Natura 2000 területek jellegzetes élőhelyeit és fajait. Betekintést kaptak a madárgyűrűzés gyakorlati munkájába, bekapcsolódhattak a terepi adatrögzítésbe. Megismerhették a távcsőhasználatot és elsajátíthatták a terepi madárhatározás alapjait. A programban helyi általános és középiskolai diákok és kísérőik vettek részt kb.: 120 fő. 9 alkalommal vettünk részt sérült fehér gólya mentésében, a bekerült golyák ápolását, etetését továbbszállításig több alkalommal végeztük. Általános iskolákban és óvodákban a fehér golyát népszerűsítő előadásokat tartottunk, ennek keretében részleteket vetítettünk a Gólyavédő lettem DVD-ből. A „Fehérgyarmati Vigaszágok”-on kiállított anyagban szintén foglalkoztunk a fajjal. A Fehérgyarmati Városi TV több alkalommal levetítette a DVD-t. Részt vettünk a Szatmár- Beregi Madarászfutamon, ahol elsősorban amatőr csoportok vezetésével járultunk hozzá az érdeklődők fajismeretének a fejlesztéséhez. Részt vettünk 8 településen a fehér gólya állomány-felmérésében, ebbe tagtársainkat is bevontuk.

MME CSONGRÁD ,EGYEI HELYI CSOPORT

Csoportunk az előző évben is folytatta évek óta folyó ismeretterjesztési, kutatási és természetvédelmi programjait. A Százszorszép Gyermekházban heti rendszerességgel szerveztünk Madarász klub összejövetelt, melyeken kéthetente ismeretterjesztő vagy természetfotós előadásokat hallgathattak az érdeklődők. A Madarász sulifoglalkozásait is itt tartottuk. A Koch Sándor Ismeretterjesztő Társulat székházában havonta szerveztünk előadásokat. A nagyközönség részére kirándulásokat, madármegfigyeléseket, bemutató madárgyűrzéseket hirdettünk a Madarak és Fák Napja, valamint a nemzetközi madármegfigyelő nap alkalmából a Szegedi Vadasparkban, a szegedi és a kardoskúti Fehér-tavon. Az érdeklődők tagjaink kalauzolásával három alkalommal figyelhették meg a daruvonulást a szegedi Fehér-tónál. Az Újszegedi Ligetben és a Tisza-parton fülemüle dalt hallgathattak tagjaink szakvezetésével. Benedek napon tavaszköszöntő kirándulást szerveztünk a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetbe, a Csaj-tóra. A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság Sándorfalva melletti „ikerházában”, a Fehér-tói madarászházban működtetjük madárgyűrző táborunkat. A FOT (Fehér-tói Ornitológiai Tábor) áprilistól novemberig 107 gyűrzési napon végzett madárbefogást, összesen 11 196 madarat sikerült meggyűrzni és 936 madarat összesen 2518 alkalommal visszafogni. 2009-ben is részt vettünk a fokozottan védett ragadozómadár-fajok, illetve a fehér gólya állomány fészkeinek felmérésében. Tagjaink közreműködésével mintegy 300 mesterséges szalakótaodút és 400 vércse műfészket kezeltünk, ellenőriztünk, ily módon segítve a pusztai madárfajok állományát. Az előadásokról, programjainkról tagjainknak rendszeresen postai és e-mailes meghívót küldtünk. Programjaink megtalálhatók a Csoport és a FOT tábor honlapján, a www.feher-to.hu címen. Az év folyamán rendezvényeinken több ezer embert láttunk vendégül, az MME második legnagyobb vidéki csoportjaként.

MME SOPRONI HELYI CSOPORT

Összejöveteleink 2006-tól a Breuer György Madártani és Természetvédelmi Szabadegyetem keretében kerülnek megrendezésre. Előadásainkat tavaszi, (három alkalom) és őszi (három alkalom) szemeszterbe szerveztük és a TIT Sopron székházában tartottuk. Ezek pontos időpontjai és az előadások címe a városban plakátokon, a TIT Sopron programfüzetében, a helyi sajtóban rendszeresen megjelentek. Ezekon mintegy 210 fő vett részt. Tavasszal 15 B típusú madárodút és 12 macskabagoly odút helyeztünk ki a Soproni-hegység területén. Elkészült az általunk indított regionális madártani folyóirat, a Szelkiáltó 14. száma, melyet 250 példányban jelentettünk meg, ill. az interneten keresztül is elérhető. Elindítottunk egy HCs. levelezőlistát is, ami a hatékonyabb információáramlást teszi lehetővé. 2004 óta Helyi Csoportunk részt vesz az ún. CES programban, így volt ez 2009-ben is, melynek keretén belül Mekszikópusztán, egy állandó hálóhelyen történik madárgyűrzés 60 m függőhálóval április közepétől július első hetéig, 10 napos időközönként, alkalmanként 6 órán keresztül (17 fő). Két fő vett részt az MMM felmérő programjában. Ősztől tavaszig tagtársaink részt vettek az osztrák-magyar vadlúd szinkron-számlálásokban. Több tagtársunk vett részt a Kisalföld és a Mosoni-sík ragadozómadár-állományának felmérésében. Sikeres szerezsensirály gyűrző programot bonyolítottunk le. Október első hétvégén megszerveztük a Fertő keleti partjainál a Nemzetközi Madármegfigyelő Napok - már hagyományos - helyi rendezvényét, a FHNPI Oktatási osztályával közösen, 88 fő részvételével. Tavasztól késő őszig zajlott Sopron és a Fertő tó térségében a madárinfluenza vizsgálati mintavétele, madárgyűrzéssel összekötve.

Terepi bemutatókkal illetve szakvezetéssel támogattuk az Ágfalvi Általános Iskola környezeti nevelési programját. Tovább fejlesztettük a már meglévő és működő honlapunkat.(<http://mmesopron.freeweb.hu>)

MME NÓGRÁD MEGYEI HELYI CSOPORT

A helyi csoport tagsága 2009-ben 201 fő volt. Elsősorban a tagság önkéntes munkájára alapozva a következő programokat tudtuk megvalósítani. Erdei iskola programok: több erdei iskola szolgáltatóval együttműködve közel 60 foglalkozást tartottunk iskolások számára. Előadások: több témakörben (madarak, természetvédelem, tájak), közel 20 előadást tartottunk különböző intézményekben, klubokban. Fehér gólya road show; Dejtár, Drégelypalánk, Ipolyvece, Nagyoroszi községekben végeztük bemutató gyűrzést. 7 fészekben 18 fiókára került gyűrű az ÉMÁSZ segítségével, amit közel 60 fő, jellemzően fiatalok (óvodások, iskolások) kísérték figyelemmel.

Fülemülék éjszakája: Dejtáron, Balassagyarmaton, Drégelypalánkon, Érsekvadkerten, Nagyoroszipan, Szügyben, Salgótarjánban 150 fő vett részt a programon. Európai Madármegfigyelő Napok: Drégelypalánkon és Medveshegységben 80 fő vett részt összesen a rendezvényen. Dejtári gyűrűző tábor: évek óta megrendezésre kerülő nyári és őszi táborunkban; 33 faj 489 egyedét gyűrűztünk, és 60 fő érdeklődőt fogadtunk. Kirándulások: tavasszal a Medvesre, nyáron a Cseres-hegységbe, ősszel pedig a Tatai Vadlúdsokadalomra szerveztük kirándulást melyeken összesen mintegy 50 fő vett részt. Felmérések: a fehér gólya a teljes megyei állományfelmérése, illetve a többi fokozottan védett madárfajra vonatkozó adatok gyűjtése (fekete gólya, parlagi sas, békászó sas, uráli bagoly, uhu, fehérhátú fakopáncs). Monitoring: tagjaink részt vettek a Mindennapi Madarak Monitoringja, a Kedvenc Madarászhelyem, a Középfeszültségű Oszlopfelmérés, a Téli Sasszinkron és a Vonuló Vízimadár Szinkron programokban. Odú, láda és műfészkek kihelyezés: a BNPI, DINPI és az MME országos programvezetőivel együttműködve 3 új műfészket, 4 kerecsen ládát, 2 vércse tálcát és 10 B odút helyeztünk ki. Tagjaink, az általuk működtetett odútelepeket folyamatosan karbantartják és pótolják a hiányzókat. Natura 2000: a madárvédelmi irányelv alapján kijelölt Ipoly Völgye Különleges Madárvédelmi Területen egy holtág megmentése érdekében tárgyalásokat kezdeményeztünk. A vizes élőhelyet egy létesítendő híd és a hozzákapcsolódó út veszélyeztette, ezért nyomvonal módosítását indítványoztuk az érintett hatóságoknál, beruházónál, több civil szervezettel együttműködve.

MME KISALFÖLDI HELYI CSOPORT

Elvégeztük a fehér gólya állományfelmérését. 199 településen 229 db fészket ellenőriztünk, amelyek közül 164 fészkek volt lakott, belőlük összesen 273 fióka repült ki. A megyei gyöngybagolyvédelmi program során elvégeztük a 26 költőláda ellenőrzését, karbantartását, amelyekből 56 gyöngybagolyfióka repült ki. 143 db énekesmadár odúnkból 7 madárfaj 848 fiókája repült ki 2009-ben. A fertői és a hansági vízimadár monitoringot heti gyakorisággal végeztük. A harisvédelmi program során kb. 5200 ha potenciális költőhelyet mértünk fel, 21 revírt regisztrálva. A hansági Fehér-tó helyszínnel folytattuk a CES programot. A 2009. évben nagyrészt felmérésre kerültek a megyében található gyurgyalag telepek. A Győrszentiváni Madárbarát Kör kéthetenként tart összejöveteleket, 10-12 fő részvételével, a győrszentiváni általános iskolában több alkalommal madáretető és odúkészítést szervezett a gyermekek részére. „A természet szolgálatában Győr-Moson-Sopron Megyében” címmel az MME és a Kisalföldi Csoport tevékenységét bemutató előadás Győrben. A Fülemülék Éjszakája programot 4 helyszínen, 31 résztvevővel, a Madarak és Fák Napját 3 helyszínen, 314 érdeklődő részvételével bonyolítottuk le. A Gólya Road Show az idei évben szintén nagy sikert aratott. Lébényben 2009. június 17-én „Harsogó harisok az éjszakában” című programra invitáltuk a tagjainkat. 2009. augusztus 22-én partimadár gyűrűzőtábor munkájába tekinthettek be az érdeklődők. 2009. szeptember 26. „Gyöngybaglyok tanyáján” elnevezésű programunkra 17-en voltak kíváncsiak. Az Európai Madármegfigyelő Nap során 2 helyszínen 62 ember figyelt meg összesen 2199 madarat. 2009. november 30-án a jánossomorjai Művelődési Házban „A természet szolgálatában Győr-Moson-Sopron Megyében” címmel előadást tartottunk, fehér gólya vándorkiállítás mutattunk be, amelyet kb. 100 fő tekintett meg. „Etessük télen a madarakat” - népszerűsítsük a téli madáretetést, a természetvédelmet elnevezésű rendezvény két helyszínen 9 szervező segítségével, összesen 78 érdeklődő részvételével valósult meg. Ezen felül nagyobb mennyiségű napraforgómagot szereztünk be egy termelőtől, amit a tagság nagyon kedvező termelői áron vásárolhatott meg.

MME BÖRZSÖNYI HELYI CSOPORT

Legfőbb céljaink: az élőhely és fajvédelem, valamint a szemléletformáló tevékenység. Rendszeresen frissített honlapot üzemeltetünk www.borzsony.org címen. A helyi csoport szervezésében lebonyolított jeles napok: A Föld napja alkalmából Királyrét környéki erdőtakarítás szerveztünk 34 fő részvételével, a Takarítási Világnap keretében a Duna-part megtisztítását 28 fő segítette Dunakeszin, a Madarak és Fák Napja alkalmából Dunakeszin és Gödön Fülemülék Éjszakája rendezvényt tartottunk, amelyre több mint száz érdeklődő érkezett. A királyréti Kisvasutak Napján madaras kitűzőket árusítottunk. A Gyadai-réten odú bemutató terepi előadásokat szerveztünk 200 látogatóval. Az Európai Madármegfigyelő Napokon három helyszínünkön 115 látogatót fogadtunk. A börzsönyi vándorsólyom költőhelyen 03.21-től 05.17-ig őrzést szerveztünk minden munkaszüneti napon (21

nap) 15 fő részvételével. 2009. évben négy fióka repült ki. A hozzánk került sérült madarak kezelését, ellátását, szállítását és repatriálását biztosítottuk. A fokozottan védett fajok rendszeres monitoringját elvégeztük, kerecsensólyom fészkelőládát helyeztünk ki egy magasfeszültségű oszlopra. A Börzsönyben költő hat fekete gólya 10 fiókáját meggyűrűztük. Az általunk kihelyezett 35 bagolyládából 18-ban volt költés. Elvégeztük idén is a gólyaszámlálást 43 településen. 1081 hektáros területen fehérhátú fakopáncs felmérést hajtottunk végre 13 önkéntes segítségével. Az Ipoly Erdő Királyréti Erdészettel közös, hosszú távú monitoring-program során, az erdészet által kijelölt, „Pro Silva” kezeléssel, 306 hektáros mintaterület madárfaunájának monitoringját bonyolítottuk le. Több tábort rendeztünk 2009-ben. 2009.07.08-tól 10-ig rendeztük meg az V. KÖTET-et, amelynek 15 résztvevőjét 8 felnőtt irányította. 4 természetvédelmi feladatot végeztek el a résztvevők. A XVI. BOTT 2009.07.13-25-ig tartott, 62 fő (11-14 éves korú gyermekek) táborozott. A fő program a madárgyűrűzés volt. A „Nagyszülő - Unoka Tábor” 07.27-31. között zajlott le. A tábort meglátogatta a dunakeszi kábeltévé is. A téli szünetben 2 napos Téli Tábor került megrendezésre, 18 gyereket tanított 14 felnőtt. A helyi csoport területén 26 odútelepen 745 db odú van, 250 db új odút gyártottunk társadalmi munkában. Rendszeresen 651 db odút ellenőriztünk, 23 odútelepen, 14 aktív tagtársunkkal.

MME SZEKSZÁRDI HELYI CSOPORT

Hagyományainkhoz híven folytattuk a rendszeres természetvédelmi-környezeti nevelési munkánkat. Havonkénti HCs üléseken előadások, vetítések, bemutatók hangzottak el a tagjaink ill. érdeklődő civilek részére. Több, mint 10 éve működtetjük a Természetvédelmi Szolgáltató Irodánkat, ahol szombatoként fogadjuk a lakosokat. Téli időben jelentős mennyiségű kb.30 zsák téli madáreleséget osztottunk ki tagjainknak ill. madárvédő nyugdíjasoknak. Ezekhez készítettünk madárkalácsot is, melyet ingyen kaptak meg az érdeklődők. Kihasználtuk ezen alkalmat is adományok gyűjtésére az MME számára, melynek eredményeként 50 ezer Ft-ot gyűjtöttünk össze. Iskolai-óvodai madarász programokat, előadásokat, bemutató madárgyűrűzéseket, madárodú és madárkalács gyártásokat végeztünk. Felkérésre rendszeresen részt vettünk természetismereti vetélkedők zsűrijeiben, ott a résztvevőknek MME-t propagáló szóróanyagokat ill. tárgyjutalmakat ajánlottunk fel.

Évek óta megszervezzük a jeles napokat, így a Madármegfigyelő Napokat a kakasdi halastónál és a Fülemlék éjszakáját a szekszárdi kórház parkjában. Ezen túlmenően többször túravezetést végeztünk a környék-elsősorban a Kelet-Mecsek természeti látványosságainak bemutatása végett. Külön érdekességként szerepeltünk a szekszárdi Szent László Napokon, ahol MME sátorban mutattuk be tevékenységünket, melyet kb. 500 látogató nézett meg. Továbbra is részt vettünk az országos fajvédelmi és monitoring programokban (gólya, haris, gyurgyalag, szalakóta stb.). Folytattuk a madárgyűrűzési tevékenységünket, a CES programot 5.éve működtetjük. Télen Szálkán madárgyűrűző tábort szerveztünk, sikerrel. Sérült és beteg madarak gyógyítását és természetbe visszaengedését is végeztünk, 8 madár repült el szabadon. Madárvédelmi programunk keretében ismét karban tartottuk a száalkai odútelepünket, ahol 100 odú működik. Ezen túlmenően Faddon, az önkormányzat által szervezett odútelepítési akcióban tanácsadóként és aktív közreműködőként vettünk részt. Denevér kutatási programunk keretében monitoring megfigyelések, gyűrűzések történtek, melyek hozományaként 1 újságcikk és 2 előadás is született.

MME KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI HELYI CSOPORT

Csoportunk a tárgyévben számos terepi és szemléletformáló programot szervezett és valósított meg megyénkben. A fajvédelmi és monitoring programok között a fehér és fekete gólya, uhu, gyöngybagoly, gyurgyalag, parti fecske, vízimadár monitoring és ragadozómadár-védelem emelkedik ki, míg a tárgyévben 3 helyszínen valósítottunk meg békamentést több ezer kétéltű megmentésével. Kiemelt tevékenységünk a szemléletformálás. 1 hónapos XIX. Hopp Ferenc Madarász Tábor közel 200 érdeklődött fogadott augusztus hónapban, majd az Európai Madármegfigyelő Napok és a IX. Tatai Vadlúd Sokadalom vonzott nagyszámú érdeklődőt a rendezvény helyszínekre. Mindezek mellett 8 meghirdetett túrával (pl. 2 Fülemlék Éjszakája) és gyűrűzéssel propagáltuk az egyesület munkáját. Erdei iskolákban, iskolai programba építve 27 alkalommal szerveztünk ismeretterjesztő előadásokat, amelyeken közel 400 iskolás került közelebb az egyesületi élethez. Munkánkban mind szakmailag és

anyagilag a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság és a Száz Völgy Természetvédelmi Egyesület volt partnerünk. Számos önkéntesünk polgári természetőr jogosítvánnyal segíti az állami természetvédelem munkáját, így például speciális ragadozómadár fészekőrzéseken.

MME HEVES MEGYEI HELYI CSOPORT

Felmértük a csoport működési területén a ragadozómadarak állományát. *Két kígyászölyv* revieréről van tudomásunk. Hamvas rétihéja esetében a dél-hevesi területen (Hevesi Fűves Puszták TK.) 3-4 párról szereztünk tudomást. Egerészölyvből 120 pár költött a dél-hevesi területen. A felmért területen 22 parlagi sas költéséről gyűjtöttünk adatokat. Két békászó sas revirt ismerünk működési területünkön. Az eddig ismert egyetlen mátrai vándorsólyom költőhelyen tavasszal a tojó kotlott. Kerecsensólyomból 24 pár, kabasólyomból 25 pár, vörös vércséből kb. 150 pár, kék vércséből 30 pár költött a dél-hevesi területeken. Az uhu két helyen költött sikeresen, három illetve egy fióka repült ki, uráli bagoly esetében egy költés ismert. A Mátrában három fekete gólya a reviert ismerünk. Gyurgyalag és partfecske felmérést végeztünk, előbbiből 12 élőhelyen 160 párt, utóbbiból 5 élőhelyen 510 párt regisztráltunk. Heves megye nagy részét lefedő gyöngybagoly-felmérés során tizennégy helyen találtunk első költést, Nógrádban egy helyen, míg Jászságban két helyen. Átlagos fiókaszám 5,3 fióka/fészekalj volt az első költés során. Összesen 128 fiókát és egy fejlett gyöngybaglyot gyűrtünk meg. Felmértünk a fehér gólyák állományát működési területünkön. 71 fészekből 185 fióka repült, ki ez 2,8-as átlagnak felel meg, ami egy kicsit kevesebb, mint 2008-ban. Csoportunk 05.09-én 20 fő részvételével tartotta meg a fülemüle éjszakája rendezvényt. Helyszíne a Gyöngyös-Rédei-víztároló környéke volt. Odútelepet működtetünk a mátrai Sár-hegyen, Horton a Nyúzó-völgyben. Az ellenőrzéseken középiskolás fiatalok is részt vettek. Hevesvezekényi gyűrűzőtáborunkat augusztus 12-16-a közötti időpontban rendeztük meg. A négy nap alatt 20 faj 93 példánya került kézre. 2009.05.08-án bemutató madárgyűrűzést tartottunk Gyöngyösön. Helyszíne a múzeumkertben, az Orczy-parkban volt. Ezt a programot a Mátra Múzeum kérésére, a „Madarak és Fák napja” alkalmából szerveztük meg. A rendezvénynek mintegy 600 látogatója volt.

MME DOMBÓVÁRI HELYI CSOPORT

A pacsmagi és a túskei erdei iskolánk fejlesztésére 1,8 milliót tudtunk fordítani 2009-ben. Működtetésük (táborok, képzések, erdei iskolák) anyagi biztonságot ad a helyi csoportnak. A két bázishelyen több mint 1500 diák, tanár és érdeklődő fordult meg tavaly. 14 iskolai csoportot erdei iskoláztattunk és 5 nyári tábort szerveztünk. A túskei bázishelyet egyre több civil szervezet keresi és keresné fel, mert a védetté nyilvánított völgyben a legjobban kiépített bázishely. A Béka-tavaknál egy iskolai tanulócsoporthoz, vagy 15-20 felnőtt fogadására alkalmas madármegfigyelő bázishely és fotózáshoz alkalmas mobil leshelyeket alakítottunk ki. Mindkét létesítmény eredményesen funkcionál. Dombóvártól 2 km-re lévő hely madárvilága a ritka fajok megfigyelését is lehetővé teszi, így a madarász-suli, erdei iskolai és öko-iskolai programba is beépítettük. XVI. alkalommal rendeztük meg „Madarak és Fák Napja” országos szakmai versenynek, a Ganteline Kft. támogatásának köszönhetően a legjobb értékes jutalmakat kaptak. Ez volt városunkban a verseny történetének záró éve. Jeles napi programjaink egyre sikeresebbek (Vizes élőhelyek Világnapja, Madarak és fák napja, Állatok Világnapja, Madármegfigyelő Világnap), a helyi ökoiskolával kötött megállapodásnak köszönhetően az őszi program már három napos. A tavalyi belső pályázaton nyert összeg jelentősen hozzájárult, hogy 10 programunk volt, és azon több mint 1500 fő vett részt. A programokba 40-45 fő önkéntest vontunk be, beleértve a legfiatalabbakat is. Csoportunk legértékesebb munkái között említhetőek: a pacsmagi és túskei erdei iskola működtetése és folyamatos fejlesztése (1700 fő/év), a helyi madártani múzeum kezelése (szakvezetés (1200 fő/év), a túskei és városi „madárbarát mintakert” működtetése. (szakvezetés 730 fő/év), a Belvárosi Ált. Iskolában 30 éve működő Oktatóközpontunk üzemeltetése, a városi rendezvényekkel összehangolt jeles napi programok megszervezése, az MFN Országos Tanulmányi Verseny döntőjének szervezése, 250 db odút gondozunk a város négy parkjában, költőládákat, fészekkosarakat és műfészkeket helyeztünk ki a Kapos völgyében, fajvédelmi programok keretében a fehér gólya, gyöngybagoly, gyurgyalag, partfecske, réti sas felmérésben és védelmi munkában vettünk részt, ifjúságnevelő és szemléletformáló szakköreink, programjaink mellett tavaly is szerveztünk két alkalommal pedagógusképzést.

MME ZALA-MEGYEI HELYI CSOPORT

Fajvédelem: részt vettünk a megyei gólyaszámlálásban (100%) és adatrögzítésben és két napos gólya gyűrűzési akcióban. Elvégeztük a megyei haris, gyurgyalag, partifecske, vetési varjú számlálást, gyöngybagoly költőláda ellenőrzést, gyűrűzést. Ismeretterjesztés: jelenvoltunk két megyei kiállításon, vásáron Zalaegerszegen, Zalaszentlászlón. Keszthelyen a Madarak és Fák Napján, a Föld Napján, méhészek megyei találkozóján. Különböző helyeken (iskolák, klubok) 12 előadást tartottunk. Összesen kb. 2600 fő kapcsolat. Kutatás: Kis-Balaton nádi énekes monitoring programot 2009-ben is folytattuk (8 munkanap 10 résztvevő.) Fenékpusztá: 12740 madár gyűrűzése, 9500 fő látogató fogadása csoportosan és egyénileg, 350 pl madár mentése, felnevelése. Két nap (80 fő és 40 fő) vállalati csoport fogadása és munkavégzése, adomány keretében. Elkészült 1 db 7.5 méteres 10 fős kilátó torony, 4 db 1x2 méteres információs tábla. 40 db madárodú. Élőhely kezelés: 14 szürkemaráhát legeltetünk Fenékpusztán legelő karbantartás végett. Együttműködések: részt vettünk 4 alkalommal megyei szintű megbeszéléseken a BFNP és más egyesületek részvételével. Két alkalommal régiós tárgyaláson voltunk aktív szereplők. Két megyei bírósági tárgyaláson felperesként adtak nekünk igazat.

MME KAPOSVÁRI HELYI CSOPORT

A csoport 2009-ben szervezett programjai közül továbbra is a szabadtéri események voltak a legnépszerűbbek. 2009-ben két túrát szerveztünk (fészekkereső és ébred a tavasz túra) melyeken 60 fő vett részt, többségében családok. E mellett több bemutató gyűrűzést tartottunk Kaposvár környékén (Orci, Várda és Kaposvár-Toponár) ahol több mint 100 embernek tudtuk bemutatni a madárgyűrűzést. Novemberben egy előadás keretében az érdeklődők (15 fő) egy tagtársunk madarászélményeivel ismerkedhettek meg. Kaposvár környéki élőhelyekre több mint 10 nagyobb (D típusú és vércse) odút helyeztünk ki, és a már tavaly a város egyik parkjában létesített odútelepet ellenőriztük, mely nagy érdeklődés mellett zajlott (több iskolás csoport megfordult az ellenőrzések alatt, összesen 80 fő). Csoportunk életében az egyik legnagyobb horderejű rendezvény a Várda „madárbarát” településsel közösen szervezett Madarak És Fák Napja vetélkedő a környék iskoláinak. A versenyen 12 csapat mérte össze tudását, összesen 150 fő részvételével zajlott. Az esemény meghatározó mind a falu, mind a versenyző iskolák tanulóinak életében. A programon résztvevőknek egyben lehetőségük nyílt betekintést nyerni a fülemülék éjszakai életébe is. E mellett két Fülemülék éjszakája rendezvényt tartottunk összesen 60 résztvevővel. Az Európai Madármegfigyelő Nap programhoz is csatlakoztunk egy állomással, amelyen egész nap bemutató gyűrűzéssel és kisebb madármegfigyelő túrákkal vártuk az érdeklődőket (40 fő). Ezekon felül elvégeztük egész Somogyban a gólyaszámlálást és több sérült madáron is próbáltunk segíteni.

MME ÉSZAK-BORSODI HELYI CSOPORT

A Helyi Csoport 900 km²-es működési területén a következő védett és fokozottan védett madárfajok állományát és azok veszélyeztető tényezőit mérte fel: fehér gólya, fekete gólya, békászó sas, kígyászölyv, vándorsólyom, haris, gyöngybagoly, gyurgyalag, fehérhátú fakopáncs, vetési varjú. Az Egyesület központi programjai közül tagjaink az MMM, Kedvenc Madarászahelyem és a Középfeszültségű oszlopok felmérésében vettek részt. Madármentésben, fészekáthelyezésekben több alkalommal közreműködtünk. Adatokkal segítettük a természetvédelmi hatóság és a BNPI munkáját. Májusban kirándulást szerveztünk az Upponyi-hegységbe. A helyi médiában és a rádióban számoltunk be munkánkról.

MME ZEMPLÉNI HELYI CSOPORT

A helyi csoport 2009-ben 4 madarász túrát szervezett, melyben gyalogos, vízi, és kerékpáros túra szerepelt. Ezekon a túrákon összesen 56 fő vett részt. A jeles napokat szintén megtartottuk 3 napban, (Madarak és Fák Napja; Európai Madármegfigyelő Világnap) melyen 42 fő vett részt. Csatlakoztunk a Fülemülék Éjszakája programhoz is, melyen a rossz idő ellenére 10 fő vett részt. Szakmai programjainkra melyek évek óta a helyi csoport fő feladatait

képezi sok időt fordítottunk. Ezek a programok a következők: Fehér gólya védelmi program; Fekete gólya védelmi program; KFO-k felmérése és szigetelése; Gyurgyalag és Haris védelmi program; Odútelep program; Ragadozómadár védelmi program. Ezeket a programokat a helyi csoportban 10-15 fő végzi. A tagságnak megrendezett fő programunk a Gyűrűző és Természetismereti Tábor, melyet szokás szerint augusztus utolsó hetében tartottunk meg, a Zempléni-hegységben található Csurgói kutatóháznál. A táborban 9 nap alatt 44 fő vett részt. A bemutató jellegű gyűrűzésen 19 faj 108 példányát sikerült megfogni és a résztvevőknek megmutatni. 5 alkalommal szerveztünk és hajtottunk végre természetvédelmi élőhelykezelést, mely főleg a cserjésedő hegyi rétek kaszálását jelenti. Ezenkívül 2 alkalommal gyurgyalag fészkelő telepnél végeztük el a partfal takarítását, hogy azt fészkelésre alkalmassá tegyük.

A helyi csoportunk évente 2 alkalommal rendez HCS gyűlést, melyen általában 20-30 fő vesz részt.

MME BÜKKI HELYI CSOPORT

Csoportunk szakmai munkájának fajsúlyos részét 2009-ben is a ragadozó madárfajok felmérése és aktív védelme tette ki (kerecsensólyom, kék vércse, kígyászölyv, békászó sas, vándorsólyom). Nyári terepmunkánk zömét a 17 éve folytatott szalakótavédelmi tevékenység, az odúállomány ellenőrzése (730 költőodú) és felújítása képezte. Részt vettünk a fekete gólya, fehér gólya, gyurgyalag, partifecske, uhu, füleskuvik és a gyöngybagoly felmérésében is. 4 városban, több helyszínen szerveztünk sarlósfecske felmérést, Miskolcon és Egerben pedig az erdei fülesbaglyok téli felmérését végeztük el. Folyamatosan közreműködünk sérült madarak begyűjtésében, gondozásában, repatriálásában. A helyi csoport 6 odútelepet tart fenn, Miskolcon hármat, Egerben, Felsőtárkányban és Szilvásváradon pedig egyet-egyet. A Madarak és Fák Napja alkalmából a BNPI-vel közösen odúkészítő pályázatot írtunk ki a régió általános iskolásainak számára. A felhívásra több mint 60 odú érkezett. Az egri Önkormányzat, a BNPI és több egri civil szervezet együttműködésével, harmadik alkalommal szerveztük meg a Föld Napi és az Európai Mobilitási hét rendezvényünket, ahová több száz gyermek és felnőtt kilátogatott. Miskolcon, a Föld Napján a Zöld Akció Egyesület által szervezett programhoz csatlakoztunk, a Madarak és Fák Napján madarászsétát és előadást szerveztünk óvodásoknak és kisiskolásoknak. 2009-ben 3 gyűrűzőtábort, 3 madárgyűrűzési bemutatót és 1 madarásztúrát rendeztünk a régióban. Az Európai Madármegfigyelő Napokon 6 helyszínen, a Fülemlék éjszakáján 4 településen vártuk a madárbarátokat. 3 madárismereti programot szerveztünk iskoláknak, a fentiekén kívül 2 városi rendezvényen vállaltunk aktív részvételt. A nagyfokú érdeklődésnek köszönhetően több ezer ember vett részt programjainkon.

MME DÉL-BALATONI HELYI CSOPORT

A csoport 2009-ben két előre meghirdetett és két spontán helyszínen szervezte meg az Európai Madármegfigyelő Napok helyi rendezvényeit, melyen több mint 100 látogató volt jelen. A májusi Fülemlék Éjszakáját három helyszínen rendeztük meg, szintén hasonló érdeklődéssel. Kiállítást és adománygyűjtést szerveztünk Siófokon a Tojásfesztiválon, melyen 10 ezres látogatószámot becsültek a szervezők. Előadásokat tartottunk Balatonbogláron (Varga Béla Városi Kulturális Központ), Siófokon (Beszédes József Általános Iskola) és Fonyódon (múzeum) általános iskolásoknak és családoknak madárvédelemről, madáretetésről, illetve odúkat készítettünk, valamint bekapcsolódtunk a balatonlelleli óvoda környezeti nevelés programjába is. Az országos Gólya road show keretében bemutató gyűrűzést szerveztünk Ságváron. Aktívan részt vettünk a Balaton Hosszú Távú Fejlesztési Koncepció 2020-ig, a Balatoni berkek Natura 2000 területek fenntartási tervek, illetve a Balaton vízgyűjtő vízgazdálkodási tervének véleményezésében, társadalmi vitájában. 2009-ban folytattuk a 2003-ban megkezdett Dél-Balatoni Madár Monitoringot, minden hónapban a Balaton déli partján Balatonberénytől Balatonaligáig, illetve teljes Balaton körüli szinkront végeztünk novemberben. Részt vettünk a januári országos sasszinkronban, és két alkalommal a rétszilasi sirály és kanalaseg gyűrűzőtáborban. Áprilisban Siófok-Törekli helyszínnel bekapcsolódtunk a nemzetközi CES gyűrűzési programban, ahol 10 hétvégén keresztül végeztünk énekes madárgyűrűzéseket, egyben bemutató jelleggel is. Folyamatosan részt vettünk színes gyűrűzéseken (bütykös hattyú, nagy kócsag, fehér gólya) a működési területünkön. Folytattuk a bagolyvédelmi programunkat, mely során a több mint 70 db költőláda karbantartása történt meg. A gyöngybagoly ládák mellett erdei környezetben

15 macskabagoly és 5-5 kuvik, füleskuvik odút üzemeltetünk. Téli madáretetésre közel 15 mázsa napraforgómagot használtunk fel, településeken, illetve szabadterületi (Töreki, Zamárdi erdők) etetőkből. A balatoni monitoring eredményeit a „Vizes élőhelyek (halastavak, berkek) funkcionális szerepe a Balaton déli partján” című prezentációval mutattuk be az NyME EMK tudományos konferenciáján.

MME NYÍREGYHÁZI HELYI CSOPORT

A csoport keretében 1986 óta folyó tiszai partifecske integrált monitoring felmérések és kutatások a 2009 során végzett tevékenységeink alapján továbbra is széleskörű nemzetközi és hazai ismertséggel és elismertséggel rendelkeznek, úgy hogy ezen intenzív terepi munkát igénylő vizsgálatokat nagyrészt tagtársaink önkéntes közreműködésével valósítottuk meg. Az Országos Tudományos Kutatási Alapnál (OTKA # K69068) jelenleg is futó pályázatunk biztosította az európai léptékben is egyedülálló nagyságú és jelentőségű adatbázis kezelésére, elemzésére, nemzetközi együttműködéshez és a terepi munkákhoz szükséges anyagiak nagy részét. Sikeresen tudtuk üzemeltetni a kutatási támogatások, magánszemélyek adományaival és támogatásával a Szabolcs községben lévő Madárvártánkat, amely lehetőséget ad a kutatómunkában résztvevő tagtársak, önkéntesek és kutatók, valamint a terepi munkához szükséges eszközök elhelyezésére. 2009-ben is üzemeltettük a „Partifecske Hírek” WEB alapú információs rendszert (<http://www.partifecske.mme.hu>), amely a természetvédelmi szakemberek és érdeklődők számára biztosítja a legfrissebb adatokat a partifecske fészkelésével kapcsolatosan immáron 2005 óta. 2009-ben folytattuk felmérő munkáinkat a csoport működési területén számos fokozottan védett faj esetében (gyurgyalag, fehér gólya) a Monitoring Központtal együttműködve. Csoportunk több tagtársa is részt vesz az MME Mindennapi Madaraink Monitoringja (MMM) és a Ritka és Telepesen Fészkelő Madarak Monitoringja (RTM) programjai keretében folyó felmérő munkában. Csoportunk életében meghatározó jelentőséggel bír a június végén megrendezett Akció Riparia tábor, amely tábort 2009-ben egy turnusban rendeztük meg. Sikeresen rendeztük meg a májusi „Fülemülék éjszakáját, amelyről a Duna TV riportban számolt be. Három helyszínen, Napkor, Nyíregyháza, Újfehértó, szerveztünk túrát a Madármegfigyelő Napon és sikeres darumegfigyelő túrát szerveztünk 2009 októberében a Hortobágyi Halastavakhoz tagtársainknak.

MME TÁPIÓ-VIDÉKI HELYI CSOPORT

A hcs. egyik fő tevékenysége a 618 db fészekodúból álló telep ellenőrzése, fenntartása. A másik fő tevékenységünk a madárállomány felmérések végzése: fehér gólya, haris, füleskuvik, gyöngybagoly, gyurgyalag, szalakóta, töviszúró gébics, citromsármány, házi rozsdafarkú, fülemüle, sordély, berki és nádi tücsökmadár. Részt veszünk a MMM programban 1998-óta. CES madárgyűrűzést végzünk Kókán és Farnoson. MME természetvédelmi faliújságot szerkesztünk a kókai műv. házban.(havonta) Odúkat, madáretetőket készítünk, az új tagokat 2 db. B típusú odúval és egy madáretetővel ajándékozzuk meg. Nagy hangsúlyt fektetünk a tagtöborzásra, a taglétszámot egy év alatt kb. 70%-al növeltük. Élőhely helyreállítási munkálatokat végeztünk a kókai forrás-lápon és a kókai gyurgyalagtelepen. Résztvettünk a farmosi békamentő akcióban február és április között. Őshonos cserjefajokat ültettünk Kókán kettő helyen, a mezőgazdasági területeket átszelő földutak mentén. Madarak és Fák Napja rendezvényt szerveztünk a kókai óvodásoknak. Beléptettük az óvodát a „Madárbarát Óvoda” programba, a szükséges odúkat és madáretetőket elkészítettük ill. felszereltük. A madáreledelt is mi adományoztuk részükre. A térségben először megrendeztük a „Fülemülék Éjszakáját”. A kókai falunapon MME sátrat állítottunk ahol bemutattuk tevékenységünket. Megrendeztük a „Gólya Road Show-t a Tápió-vidéken. Természetvédelmi tábort szerveztünk Kókán általános iskolásoknak. A programban szerepelt madárgyűrűzés, odúellenőrzés, odúkészítés, gyurgyalagtelep felkeresése, kerékpártúra, madármegfigyelés. Kókán felmértük a molnár és füstifecske fészkelő állományt. MME sátrat állítottunk a kókai „Fecskehajtó-Folk és Blues fesztiválon. Állatok Világnapja alkalmából bemutatót és előadást tartottunk a kókai óvodában és Süllyápon az általános iskolában. A tápiószecsői halastó rendszerénél rendeztük meg az Európai Madármegfigyelő Napokat. Az év folyamán 70 db. odút és 25 db. madáretetőt készítettünk. Programjainkon mintegy 1600 fő vett részt.

SZAKOSZTÁLYOK

Az MME egy-egy szakterülettel foglalkozó tagjai szakosztályokba tömörülnek, amelyek feladata tagjainak összefogása, önkéntes munkájuk elősegítése és szakmai iránymutatások meghatározása. Egyes szakosztályok területén az MME programokat is tudott indítani, amelyen alkalmazottakat foglalkoztat, ennek köszönhetően ezeken a területeken a szakosztály munkája is hatékonyabbá vált.

RAGADOZÓMADÁR-VÉDELMI SZAKOSZTÁLY

A Szakosztály, a Fertő Hanság Nemzeti Park Igazgatóság vendégeként 2008. február 23-24-én tartotta összejövetelét Fertőújlakon. A III. Súlyomcsalagató elnevezésű ragadozómadár-védelmi és kutatási konferencián több mint 100 szakember vett részt az ország szinte valamennyi régiójából. A konferencián bemutatásra kerültek a kiemelt fajvédelmi programok 2007. évi eredményei, a dunántúli területeken futó regionális ragadozómadár-védelmi tevékenységek, valamint néhány specifikus ragadozómadár-kutatási program. A Súlyomcsalagató rendezvény keretében került kiosztásra a meghívott résztvevők között a Heliaca című évkönyv 2006. évi száma is. A 104 oldalas kiadványban, 37 közleményben olvashatunk a 2006. évi hazai ragadozómadár-felmérési, védelmi és kutatási eredményekről.

A Szakosztály őszi összejövele, a XIX. Sasriasztó a Békés megyei Helyi Csoport, valamint a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság közös szervezésében Dévaványa, Réhelyi Látogatóközpontban került megrendezésre 2008. szeptember 12-14. között. A 85 ragadozómadár-védelmi aktivista a terepi programok mellett főzőversenyen és focimeccsen is kipróbálhatta képességeit. Az esti programot ragadozómadár-védelemmel kapcsolatos előadások színesítették.

MADÁRGYŰRŰZÉSI ÉS VONULÁSKUTATÓ SZAKOSZTÁLY

A Szakosztály az MME tag gyűrűzőket tömöríti. A 2008-es évben sor került a Szakosztály ülésére a minden évben megrendezett Madárgyűrűzési Találkozó keretében, ahol a beszámolóik elfogadása és az új vezetőség megválasztása mellett, a madárgyűrűzési programok beszámolóira és módszertani előadásokra került sor. A Szakosztály vezetőségének két tagja részt vett az MME delegáltjaként a Madárgyűrűzést Felügyelő Bizottság munkájában, amely a gyűrűzés szakmai és technikai ellenőrzését végzi.

HÜLLŐ- ÉS KÉTÉLTŰVÉDELMI SZAKOSZTÁLY

Folytatódott a Pilis kistó program melynek keretében feltérképeztük a hegység kétéltűi potenciális peterakóhelyeit. Aktivitásunk hatására szakértői konzultációra kért fel a Pilisi Parkerdő Zrt., mely erdőrekonstrukciós munkákra Európai Unió pályázaton nyert támogatást. A Budapesti Erőmű Zrt.-vel folytatódott a 2008-ban megkezdett szponzorációs együttműködés, és 2009. áprilisában a szponzor aktív részvételével egynapos rendezvényen bővítettük ki a kistó-felmérések számát.

Folytattuk a fokozottan védett pannongyík hazai elterjedésének térképezését az Aggteleki karszton, a Gödöllői-dombságban és a Kiskunságban és 11 új ponttal gazdagítottuk a faj elterjedési térképét.

Külső felkérésre aktívan részt vettünk a Parassapuszta-Hont között kiépített kétéltű-átjáró rendszer hibáinak feltárásában és kezdeményeztük annak garanciális kijavítását, melyet az eredeti kivitelező Colas Hungaria Zrt. végül el is végzett.

2009. június 22-24 között rendeztük meg az V. Magyar Biodiverzitás Napot, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park közreműködésével a Fekete-hegyen, Szentbékállán. A rendezvényen 66 zoológus és botanikus szakértő vett részt.

A Szakosztály honlapján tagjaink segítségével megkezdtük a fajleírások aktualizálását, és 2009 során a hazai herpetofauna felének leírása újult meg.

A Szakosztály 2009. november 27-én tartotta éves Szakosztályülését, melyen a résztvevők egyhangúlag elfogadták a Szakosztály vezetőségének éves beszámolóját.

Az MME a szervezet munkájának, adminisztrációjának, kommunikációjának és természetvédelmi programjának koordinálására Központi Irodát hozott létre. Az MME főállású és megbízott alkalmazottainak létszáma 2009 során 43 fő volt, ebből 9 fő látott el irányítási, adminisztrációs és központi irodai koordinációs feladatokat, 6 fő dolgozott a társadalmi kapcsolatokat érintő területen, 24 fő a természetvédelmi programokon és 4 fő helyi csoportoknál.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Az MME nemzetközi szinten elsősorban a BirdLife International szervezetein keresztül képviselteti magát. A 2004-es évben csatlakoztunk az Európai Unióhoz, így még az eddigieknél is fontosabbá vált az BirdLife EU tagországokban lévő partnerszervezeteivel való együttműködés és a közös érdekérvényesítés. Ezt a BirdLife brüsszeli irodája (European Community Office) és az európai munkacsoportok segítik elő. A partnerek képviselői a következő munkacsoportokban dolgoznak együtt: Birds and Habitat Directives Task Force, Agriculture TF, Regional Policy Task Force, Forest Task Force. Lehetőségeinkhez mérten a legtöbb munkacsoport munkájában aktívan részt veszünk képviselve a nemzetközi és hazai természetvédelem érdekeit Az EU-ban is. Az MME képviselte magát a BirdLife European Partnership Meeting rendezvényén is Máltán, ahol a partnerszervezetek részletesen megvitatták a tapasztalatokat és a 2010 biológiai sokféleség nemzetközi évének feladatait..

BirdLife mellett az MME tagja a Világ Természetvédelmi Uniónak (IUCN) is, melynek nemzeti Bizottságában tagként rendszeresen részt vesz a taggyűléseken.

Az MME 2009-ben tovább erősítette kapcsolatát a régiókban tevékenykedő madárvédelmi szervezetekkel, kiemelten a BirdLife partnerekkel. A szlovákiai partnereinkkel (RPS, SOVS) közös Kerecsensólyom-védelmi LIFE Program és a romániai partnerekkel (Milvus csoport) közös Kékvércse-védelmi LIFE program is sikeresen folytatódott. Az év során hazánk adott helyt az európai kékvércse-védelmi akcióterv összejövételének és koordinálta a terv elkészítését. Az év során folytatódott az Európai Bizottság által támogatott BTAU project, amelyet az RSPB vezet és három ország mintaterületként vesz részt (Bulgária – BSPB, Lengyelország – OTOP, Magyarország – MME) és célja a természetvédelemnek kedvező kis- és középvállalkozások támogatásának elősegítése. Ezen felül hazánkban került megrendezésre a Természet és Hagyomány konferenciához kapcsolódóan a BirdLife európai mezőgazdasági munkacsoportjának ülése is.

ZÖLD MOZGALOM, PARTNEREK

Az évente megrendezésre kerülő környezet és természetvédő szervezetek országos találkozásán (OT), melyet 2009-ban Tatabányán rendeztek, szintén részt vettünk. A találkozón számos, a természetvédelem területén működő bizottságba sikerült bejuttatni az MME szakembereit, akik eredményesen fejtették ki tevékenységüket, mellyel az MME stratégiai célkitűzéseinek megvalósulását segítették elő.

Az MME az év során a zöld országos szervezetek egyeztetésein és az OT által delegáltak a találkozók közötti Egyeztető Fórumokon rendszeresen aktívan közreműködtünk.

TERMÉSZETVÉDELMI PROGRAMOK

TERMÉSZETVÉDELMI PROGRAMOK - FAJOK

Szervezetünk kiemelt tevékenységi területe a gyakorlati fajvédelem, amelynek keretében az elmúlt évtizedekben a legjelentősebb eredményeket tudta felmutatni. A 2009-es év során is folytattuk eddigi programjainkat és több területen jelentősebb fejlesztésekre kerülhetett sor. Az MME fajvédelmi tevékenysége elsősorban a madárfajok védelmére irányul, de foglalkozunk más állatcsoportok védelmével is, mint pl. kétéltűek, hüllők, nappali lepkék.

RÁKOSIVIPERA-VÉDELMI PROGRAM

A már lezárult LIFE-programunkat Európa 5 legjobb LIFE finanszírozású természetvédelmi programja közé választották. A díjátadásra Brüsszelben, a Green Week keretében került sor.

2009.01.31-én megkezdtük a LIFE+ programunk. Partnereinkkel kétoldalú Partneri Megállapodásokat kötöttük március végéig.

Rákosivipera-védelmi Központban 2009-ben tovább folytattuk a szabadtéri terráriumok berendezését, melyben önkéntesek is segítettek. 2009-ben 173 élő rákosi vipera született 20 anyától. A Központban jelenleg több, mint 500 rákosi viperát nevelünk. A rákosi viperák tenyésztése az előzetes tervek szerint folyik, folyamatos állatorvosi ellenőrzés biztosított, az állatok egészségesek, és kondíciójuk megfelelő. A Fővárosi Állat- és Növénykertben kialakított táplálékállat-tenyésztő bázis biztosítja a Központban tartott viperák rovar táplálék-igényét. Folyamatosan részt veszünk a Rákosi Vipera Védelmi Tanács munkájában, mely többek között a Központ szakmai felügyeletét is ellátja.

Megkezdtük az előkészületeket a faj kibocsátására az erre kijelölt kiskunsági élőhelyen, önkéntesek hatékony segítségével.

Monitoring részeként öt kiskunsági viperaélőhelyen az állományfelméréssel párhuzamosan egyenesszárnyúak elterjedését is vizsgálatuk. A viperák monitorozását a Fertő-Hanság és Kiskunsági Nemzeti Park illetékességi körzetében található élőhelyeken folytattuk.

Meglátogattuk Romániában a faj megőrzését célzó LIFE-programot és közösen végeztünk terepi vizsgálatokat. Programunkat meglátogatta az Osztrák Herpetológiai Társaság delegációja; és immár negyedszer a Bonni Egyetem diákcsoportja, Dr. Wolfgang Böhme vezetésével.

Elkészült a LIFE+ programot bemutató szórólap felnőtteknek és gyerekeknek szóló verzióban, valamint angol és német nyelven. A program logójával díszített, úgynevezett márkázott termékek is legyártásra kerültek: póló, sapka, bögre, vászontáska, toll, hűtőmágnes és kitzűző készült. A Fővárosi Állat- és Növénykertben elkészült az úgynevezett Mérges Ház, mely számos mérges faj mellett bemutatja a rákosi viperát is, valamint az interaktív kiállítási rész egyik fő eleme a fajvédelmi programot bemutató rész. A Schönbrunni Állatkertben is átadták a fajt bemutató szabadtéri kiállítási részt. Mindkét helyszínre mi biztosítottuk az - egyébként tenyésztésből kivont - egyedeket.

A Fővárosi Állat- és Növénykerttel közösen megrendeztük a Föld Napja Tematikus Hetet, valamint más magyarországi állatkertek bevonásával a Rákosi Vipera Napját. Minden magyarországi állatkertben felállítottuk a fajt és a programot bemutató „információs pontunk”. Megújítottuk és rendszeresen frissítettük a program hivatalos honlapját (www.rakosivipera.hu). Számos ismeretterjesztő előadást tartottunk, illetve sokszor láttunk vendégül csoportokat a Rákosivipera-védelmi Központban. Előadásokkal és poszterekkel mutattuk be a faj védelmével és kutatásával kapcsolatos eredményeinket a Magyar Ökológus Kongresszuson, a Prágában megrendezett 2. Európai Természetvédelmi Biológia Konferencián, a romániai Duna-Delta Intézet Nemzetközi Szimpóziumán, az Európai Herpetológiai Konferencián, Kusadasiban.

Megrendeztük a LIFE+ programot bemutatni hivatott nemzetközi Workshop-ot, melyen mintegy 90 fő vett részt. A kétnapos rendezvény első napján a program partnerei tartottak előadásokat, míg a második nap két fakultatív kirándulást szerveztünk: a Kiskunságba, illetve Bécsbe, a Schönbrunni Állatkertbe. Tavasszal és ősszel is tartottunk önkénteseink számára kétnapos továbbképzést.

FEHÉRGÓLYA-VÉDELMI PROGRAM

Felmérések

A felmérés elsődleges célja, hogy pontos képet adjon fészkelő gólyaállomány alakulásáról és a madarakat veszélyeztető tényezőkről. A felmérés során gyűjtött adatok elengedhetetlen feltételei a sikeres gólyavédelmi munkának.

Az első országos akció a fehér gólya védelmében az 1941-ben Homonnai Nándor által szervezett fészekszámlálás volt. A felméréseket a Világháború után a Madártani Intézet, 1974-es megalakulása óta az MME szervezi hazánkban, több száz önkéntest bevonva a programba. Országos gólyafelmérésre került sor 1958, 1963, 1968, 1974, 1979, 1984, 1989, 1994 és 1999 években. A köztes években az ország 20-60%-án részleges állományfelmérések történtek. A számlálások 1974, 1984, 1994 és 2004 években kapcsolódtak a nemzetközi gólyafelmérésekhez.

2005-től működtetjük golya.mme.hu weboldalunkon online adatbázisunkat, amely segítségével a gyűjtött adatok elérhetőek, s az összegzett eredmények naprakész statisztikai térképeken is megtekinthetőek.

2009-ben országos felmérést szerveztünk a KvVM támogatásával. A felmérésben helyi csoportjaink mellett mind nagyobb szerepet kapnak egyéni felmérőink. A fészkelési adatok mellett megfigyelési adatok, fotók is rendszeresen feltöltésre kerülnek. Az egyes gólyafészkek pontos elhelyezkedését Google Térkép segítségével műholdképen is meg lehet tekinteni. Regisztrált felhasználóink közül 2009-ben mintegy 150-en töltöttek fel adatokat az adatbázisba, s ennek köszönhetően ma már több mint 9973 fészkek alapadat (6981 fészkek, 2357 üres fészektartó és 617 megsemmisült fészkek) tekinthető meg. Ezekhez kapcsolódik 44125 költsési eredmény adat, s a gólyák és fészkeik életének napi megfigyelési adatai (14514 adat). Számos fészkek esetében fotókat is töltöttek fel felhasználóink, s ennek köszönhetően jelenleg 16390 db kép található az online adatbázisban. Az adatokat feltöltők mellett fontos megemlíteni, hogy ez a sok-sok fontos információ mintegy 600 terepi megfigyelő, önkéntes felmérő munkájának köszönhető.

A 2008. és 2009. évi fészkelési eredmények

	Átlagos fiókaszám	Lakatlan fészkek aránya (%)	Kirepülő fiókák nélküli költőpárok aránya (%)	Sikeres költőpárok aránya
2008	2,77	21,3	6,0	70,1
2009	2,22	25,3	11,7	58,7

Az adatok a felmérőink által lefedett területekre érvényesek.

A fészkek aljzatok megoszlása

	Kémény, kazánkémény	Háztető	Torony, víztorony	Fa	Villanyoszlop	Önálló tartóoszlop	Egyéb
Összesen:	9,94%	0,30%	0,42%	1,00%	79,75%	7,64%	0,86%

A korábban végzett országos felmérések adataival összevetve megbecsülhető, hogy 2009 nem volt kedvező év a gólyák számára. Az átlagos fiókaszám (2,22) kevéssel az átlag alatt volt. Ez az alacsony érték elsősorban szélsőséges időjárásnak tudható be. 2008-ban magasabb 2,77-es átlagos fiókaszámot regisztráltunk. A fészekaljzatok aránya lényegesen nem változott az előző évekhez képest. Az országban a gólyaállomány eloszlása nem egyenletes. Legmagasabb a gólyasűrűség az északkeleti országrészben (Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar megyék), legalacsonyabb Komárom-Esztergom, Pest és Nógrád megyékben.

Webkamera és Blog

2009-ben az MME-hez kapcsolódóan három webkamerát működtettünk, Nagyhalász, Zalaistvánd és Kölked településen. A nagyhalászi kamerához internetes naplót is üzemeltettünk, ahol rendszeresen fotókkal, videókkal illusztrálva lehetett olvasni a gólyák életéről (<http://www.nagyhalaszgolyakamera.blogspot.com>). További hat gólyawebkamera volt elérhető weboldalunkon keresztül.

A gólyablogban a már nagy érdeklődésre számot tartó névadási kampányt 2009-ben is meghirdettük. Az idei évben kirepült négy fióka neve Kele, Kócos, Kófic, Kóbor lett az olvasók szavazatai alapján.

Szintén nagy érdeklődésre tartott számot mikroblogunk (HungarianStorks) azaz twitterünk. Ezen keresztül rövid üzenetek formájában adtunk hírt gólyáinkkal kapcsolatban. Az alkalmazás sikerét bizonyította, hogy díjat is kapott a HVG által kiírt Goldenblog versenyében (twitter kategória).

Gólya Road Show

Június-július hónapokban 9 megyében rendeztünk Gólya Road Show-t. Az akció során több településen darus kocsival végigjárták munkatársaink a gólyafészkeket, és a fiókákat meggyűrték. A fiókák közül egyet-egyet lehoztak megtekintésre az érdeklődők számára, illetve aki vállalkozott rá, felemelkedhetett a darus kocsival és belenézhetett egy pillanatra a fészekbe. A látványos gólyagyűrés minden helyszínen nagy érdeklődésre tartott számot. Sok esetben a közeli iskolák tanulói is megtekinthették a kiscsókákat. Ezek a pozitív, természettel kapcsolatos élmények mind nagy hatással vannak a gyerekekre, amely segítségével felismerhetik milyen fontos vigyáznunk környezetünkre és a természetre és mennyire fontos megvédenünk azt. Összesen 67 településen 327 gólyafiókát gyűrtünk meg, a résztvevők száma elérte az 1200 főt.

Madármentések

Az év során mintegy 100 esetben kaptunk bejelentést sérült, áramütött, vagy egyéb okból bajba jutott gólyákról. Minden esetben igyekeztünk a problémát orvosolni önkénteseink, helyi csoportjaink, nemzeti park alkalmazottak segítségével. Továbbra is nagy problémát jelentenek a fészkek környékén található veszélyes középvezetőségű oszlopok. Elsősorban a nehezen szigetelhető transzformátor oszlopok jelentenek gondot, amelyek a frissen kirepült gólyákra jelentenek komoly veszélyt. Manapság is több száz „veszélyes fészek” van, ahol évről-évre van fiókapusztulás. Ennek megoldásában folyamatosan együttműködünk a nemzeti park-igazgatóságokkal és az áramszolgáltatókkal. A sérült madarakat az ellátását biztosítani tudó szervezetekhez, önkénteseinkhez juttatjuk el.

Rajzpályázat

Gólyavédelmi programunk fő támogatója a Cora, amely idén rajzpályázatot írt ki, amelyre sok pályamű érkezett. A győztesek és rajzaik megtekinthetőek honlapunkon, illetve gólyablogunkon.

Kommunikáció

A program során több mint 50 sajtómegjelenésünk, és több riportunk is volt. Hírportálokon, különféle természetvédelemmel kapcsolatos weboldalakon is rendszeresen szerepeltünk.

FEKETEGÓLYA-VÉDELMI PROGRAM

A fekete gólya országos állományfölmérése, a meglévő adatok aktualizálása 2009-ben a megelőző évekhez hasonlóan folyt. Ebben az évben ismét sikerült néhány eddig föl nem mért területről adatokat gyűjteni. A föltérképezett revírek száma így kismértékben ismét növekedett és összesen 192 lakott fészekről kaptunk információt, de a növekményt a még mindig fokozódó fölmérési aktivitás és a javuló területi lefedettség okozhatja, nem föltétlenül áll mögötte tényleges állománynövekedés.

A fölmérésben részt vettek: a 7. sz. HCs., a Baja Ifjúsági Természetvédelmi Egyesület, a Baranya megyei HCs., a Békés megyei HCs., a Börzsönyi HCs., a Bükk HCs., a Csongrád megyei HCs., a Gömör-Tornai HCs., a Kisalföldi HCs., a Komárom-Esztergom megyei HCs., a Pilisi Természetvédelmi Egyesület, a Szatmár-Beregi HCs., a Tolna megyei HCs., a Vas megyei HCs., a Zala megyei HCs., a Zempléni HCs. és a Somogy TVSz.

A 2009. évi felmérés alapján a korábbi községhatár-alapú elterjedési térkép helyett elkészítettük az UTM/koordináta alapú elterjedési térképét a fajnak. A fekete gólya fészkelési adatok a természetvédelem hivatásos képviselői számára átadásra kerültek, hogy a szükséges védelmi intézkedésekre sor kerülhessen (fészkek védőzóna kijelölés, fakitermelés korlátozása stb.).

Az országban több élőhelyen volt szükség 2009-ben is műfészkek kihelyezésére leszakadt fekete gólya fészkek helyére, illetve megrongálódott fészkek megerősítésére. Ezekkel az intézkedésekkel a fekete gólyák a már védett területen illetve a kijelölt fészkek-védőzónában „tartására” tettünk kísérletet.

A 2009-es évben is folytatódott a fekete gólyák színes gyűrűs jelölése. Az év során összesen 102 fióka kapott ilyen módon gyűrűt, így a program kezdete óta már 1069 fekete gólyára került Magyarországon színes gyűrű. 2009-ben is számos hazai fekete gólya gyűrű került leolvasásra külföldön (elsősorban Izraelben), valamint 17 külföldön gyűrűzött madarat is azonosítottunk Magyarországon.

RÉTISAS-VÉDELMI PROGRAM

Az MME a Duna-Dráva Nemzeti Parkkal és további partnereivel hajtotta végre a 2009. évi Magyarországi Réthisas-védelmi Programot. A faj védelme szempontjából legfontosabb feladat az országos megfigyelő hálózat fenntartása és működtetése. Ennek keretében az ország 19 régiójában mintegy 70 fővel tovább folytattuk a réthisasok számára alkalmas élőhelyek rendszeres ellenőrzését, figyelemmel kísértük a költségek menetét és rögzítettük a költséi eredményeket. Új fészkek esetén egyeztettünk a hatóságokkal és a tulajdonosokkal, a szükséges tenni-valókról.

2009-ben az országos állomány 8 párral emelkedett. Így az ismert párok száma 196, a sikeres költségek száma 137 és a kirepült fiókák száma 225 volt. A réthisasok téli etetését (január-február) az elmúlt évekhez hasonlóan a következő helyeken végeztük: Komárom-Esztergom megye, Tolna megye, Somogy megye, Békés megye, Csongrád megye, Alsó-Duna völgy és a Hortobágy. A téli méregmentes táplálék biztosítása nagymértékben elősegíti a fiatal madarak áttelelését, továbbá lehetőséget biztosít a színes gyűrűk leolvasására is.

2009-ban 6 műfészkek került kihelyezésre. A kihelyezések jelentőségét bizonyítja, hogy több pár is műfészkekben költött. A műfészkek Somogy megyében, Komárom-Esztergom megyében és Békés megyében lettek kihelyezve. Továbbá, néhány esetben a régi, már rossz állapotú műfészkek karbantartását is elvégeztük.

Az idei évben folytattuk a fiókák színes gyűrűvel történő jelölését. Az európai program részeként Magyarország, Ausztria és Horvátország a felül fekete és alsó részén zöld színű kódot kapta. Az évet jelölő gyűrű 2009-ben felül fekete, alul kék színű volt. Az országkódos gyűrű a jobb, az évet jelölő gyűrű a bal lábra került. Összesen 52 fiókát jelöltünk meg.

HAMVASRÉTIHÉJA-VÉDELMI PROGRAM

A fokozottan védett hamvas rétihéja magyarországi állománynagysága 170-200 pár körül van, amely sérülékeny, megőrzése és az állomány növelése aktív védelmi intézkedéseket igényel, különösen agrár-környezetben. Természetes költőhelyeinek megfogyatkozása miatt egyre inkább gabonafélékben költ (őszi búza), alkalmanként lucernában, ahol a kései fészkelés és a korai betakarítás miatt a fészkekaljak mintegy 80%-a mezőgazdasági gépek áldozatául esik. Ennek következtében a fióka kori mortalitás oly mértékű, hogy további állomány csökkenéshez vezethet.

A fő célkitűzésünk a sérülékeny alacsony létszámú, fokozottan védett hamvas rétihéja hazai állományának, elterjedésének jobb megismerése, megőrzése, illetve lehetőség szerint a faj terjeszkedésének elősegítése a mortalitás csökkentése és a szaporulat növelésén keresztül.

A hamvas rétihéja monitoring kapcsán, a helyi csoportok működési területén költésre szétszóródott, illetve laza költő kolóniákat alkotó párokat felkutattuk, regisztráltuk, és a veszélyeztető tényezőket beazonosítottuk. Sor került a mezőgazdasági munkák által veszélyeztetett fészkek pontos beazonosítására, és az aktív védelmi tevékenység kapcsán egyeztetéseket folytattunk a gazdálkodókkal, védőzónákat biztosítottunk. Az idei évben a nagy arányú természetes élőhelyen történt fészkelés miatt nem került sor a fészkek körülkerítésére. A megfigyeléseket és a költési adatokat mellékletben csatoljuk.

Ebben az évben 22 hamvas rétihéja költés és territórium került elő a vizsgált területről. Ez az év a fészkekrakás-kori időjárása meglehetősen száraz volt. A gabonafélék bokrosodása és szármagassága elmaradt a megszokott mértéktől, így nem voltak túlságosan alkalmasak a héják fészkelésére. A párok túlnyomó többsége természetes vegetációban foglalt fészkelőhelyet. A természetes növénytársulások az aszály következtében kiszáradtak, ezzel nagyban lehetővé tették a szőrmés predátoroknak, hogy ráakadjanak a földön fészkelő héja fészkekre. 6 fészkek minden bizonnyal ennek következtében semmisült meg. 19 kirepült fiókat sikerült megfigyelni a fészkek körül, de további 9 fészkekben ismeretlen az eredmény, idő hiányában nem sikerült információt begyűjteni.

PARLAGISAS-VÉDELMI PROGRAM

Az ország területén található valamennyi ismert parlagi sas párnál az előző évek munkája alapján kiválasztott koordinátorok megszervezték az egész éves megfigyelést, összegyűjtötték az adatokat, valamint kapcsolatba léptek a helyi érdekcsoportokkal. Folytattuk a fokozott adatgyűjtést a fiatal madarak időszakos megtelepedési területein is, hogy ezen területeket minél pontosabban behatárolhassuk és védelmi intézkedéseket kezdeményezhessünk.

A 2009-es évben a parlagi sas magyarországi költőállományát 105-115 pár közé becsültük. 109 aktív parlagisas-territóriumban sikerült párban megfigyelni madarakat, amelyből 15 territóriumot újonnan sikerült felfedezni. 105 pár foglalt fészket (66 territóriumban épült új fészkek), 95 pár kezdte meg a kotlást, és 70 sikeres pártól 132 fióka repült ki (sikerességi arány: 74%, költési siker: 1,89 fióka/sikeres pár). A korábbi évtizedben megfigyelhető állománynövekedés örvendetes módon tovább folytatódott, és a kirepülési siker a sokéves átlagnál valamelyest magasabb volt.

Az idei évben is jelentős számú költés hiúsult meg kotlás közben (21 eset, a kotló párok 22%-a), azonban a fiókanevelő párok közül pedig mindössze 4 (5%-uk) lett sikertelen. A meghiúsult költések okát 17 esetben (15 tojásos, 2 fiókás fészkealj) nem tudtuk egyértelműen megállapítani (a tojásos fészkekaljak meghiúsulását leggyakrabban tojások terméketlensége vagy emberi zavarás okozhatja). A további kilenc meghiúsult költés okai a következők voltak: vihar (2 tojásos + 2 fiókás fészkealj), zavarás (3 tojásos fészkealj), illegális fakivágás (1 tojásos fészkealj), fészkekbe lövés (1 tojásos fészkealj). Emellett tíz esetben a fészkekaljak részleges pusztulását figyeltük meg, amelyből hat esetben nem ismertük az okot (1x1 fióka + 5x1 tojás), két esetben vihar (2x1 fióka), valamint egy-egy esetben káinizmus (1x1 fióka) és a fióka lábára akadt bálazsinór (1x1 fióka) okozta az egyik fióka pusztulását, míg fészkestestvéreik sikeresen kirepültek. A 2009-es évben hét elpusztult kifejlett madár került kézre Magyarországon a következő okokból: mérgezés (3 pd), áramütés (1 pd), vonat elüti (1 pd), légpuskával lelőtték (1 pd), ismeretlen ok (1 pd).

KÉKVÉRCSE-VÉDELMI PROGRAM

A LIFE program záró évében a tevékenységeink fókuszában álló két faj lett az MME év madara(i) párosa. Ennek köszönhetően számos média (rádiók, tv csatornák riportjai), ill. sajtómegjelenés (pl. National Geographic) és a program kapcsán szervezett találkozók, lakossági fórumok (pl. Kecskemét) adtak alkalmat a két faj fészkelő közösségének, védelmük jelentőségének bemutatására, ismertebbé és – elsősorban a vetési varjak iránti ellenszenv miatt – elfogadottabbá tételére.

Tovább zajlott a program keretében rendszeres állomány-monitoring mindkét faj esetében. A 2009-ben végzett felmérés alapján Magyarországon 963 foglaló kék vércse párt ismertünk, melyekből 896 pár (93,0%) költésbe kezdett. A program teljes időszakára visszatekintve (2006-2009) a kékvércse-állomány jelentős növekedést mutatott. A program területén 506 ismert párról 882 párra emelkedett, azaz közel 75 %-kal nőtt. A teljes becsült országos költő állomány 2009-ben mintegy 1000-1100 pár volt. Az állomány megerősödésével párhuzamosan 65%-ról 85%-ra emelkedett a teles párok aránya, és olyan területeket is újra visszahódítottak a kék vércsék ahol évekig nem költöttek. A gyors növekedés elsősorban a fészkelőhely-hiány csökkentésére kihelyezett műfészkek magas arányú foglalásának volt köszönhető. A program utolsó évére az országos állomány kétharmada műfészkekben költött, miközben a varjútelepen költő párok száma nem csökkent. A vetési varjú állománya 2009-ben a program területén 10033 pár volt, 52 telepen. Számuk enyhe emelkedést mutat ugyan az előző évihez képest, de inkább területi átrendeződések jellemzőek, stabil állomány mellett. Országosan is hasonló a helyzet, az állomány stabil, sőt, több év után talán enyhe növekedés tapasztalható.

Mint a projekt minden évében, 2009-ben is számos önkéntes és szakdolgozó egyetemista vett részt a terepi munkákban és az utólagos adatfeldolgozásokban egyaránt. Korábbi két eredményesen szakdolgozó segítőnk mellett 2009-ben ketten folytatták az előző év során megkezdett témájukat, ill. további két segítőnk kezdte meg diplomamunkája kidolgozását.

Az őszi kékvércse-gyülekezőkön a szinkronszámlálásokat a programterületen a Kék vércse védelmi LIFE projekt keretében, a programterületen kívül az MME Kékvércse-védelmi Munkacsoport önkéntesei révén végeztük heti rendszerességgel, augusztus közepétől október első hetéig. A Magyarországon egy időpontban megfigyelt kékvércse-egyedszám szeptember harmadik hetében érte el tetőpontját, ekkor 5872 egyed éjszakázott 26 különböző helyen. Szeptember közepétől az ország olyan területein is megjelentek – elsősorban fiatal madarak – ahol korábban gyülekezőhelyeket nem ismertünk. A megfigyelt egyedszám messze meghaladta a korábbi évek maximumait.

A projekt négy éve során gyűrzött kékvércse-példányszám és a külföldi megkerülések száma megkétszerezte a korábbi 50 év alatt összesen összegyűlt adatokat. A vonulási útvonalak és telőterületek tisztázására a hazai és partiumi fészkelő-területeken 8 madárra szereltünk fel egyenként 5 grammos PTT (műholdas) adót, illetve további 20 madár kapott 1,6 grammos geolokátort. Az érdeklődők a program honlapján is nyomon követhették a madarak mozgását, amelynek forgalma ennek köszönhetően a vércsék elindulását követően nagyságrendekkel megnőtt.

KERECSENSÓLYOM-VÉDELMI PROGRAM

2006. októbertől az EU LIFE Nature elnevezésű természetvédelmi alapja 4 évig támogatja a Szlovákiával közösen kidolgozott, „A (LIFE06 NAT/H/000096) kerecsensólyom védelme a Kárpát-medencében” című programot. A tervezett program több mint 500 millió Ft-os költségeinek 75%-át az EU finanszírozza. A partnerek saját hozzájárulásán kívül támogatja még a KvVM is. A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság koordinálásával a valamennyi nemzeti park igazgatóságunk, három magyar társadalmi szervezet (E-Misszió, MME, Pro Vértes,) és négy szlovák partner részvételével zajlik a nagyszabású védelmi program a globálisan veszélyeztetett és ezért fokozottan védett kerecsensólyom európai állományának védelme érdekében. A legfontosabb feladatai gazdálkodási módszerek és az agrártámogatások összehangolása, együttműködés a különböző érdekcsoportokkal, az ürgetelepítés, a műfészkek kihelyezése, a veszélyeztetett fészkek őrzése, veszélyes oszlopok leszigeteltetése, monitoring tevékenység. A program egyik legfontosabb eleme, hogy 46 kerecsensólyomra - Magyarországon 36 fiatal és 4 öreg hím és Szlovákiában 6 fiatal - helyezettünk műholdas nyomkövetőt. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság

ismét megalakult, de 2008-tól a programban nem vesz részt, helyette a Fertő Hanság Nemzeti Park végzi el a programhoz kapcsolódó feladatokat.

A kerecsensólyom országos állományát 2009-ben, 216-230 párra becsüljük. Összesen 165 fészket foglaló párt találtunk meg. Különböző okból 28 pár költése megghiúsult. Sikeresen költött 137 pár és összesen 429 fiatal kirepült. Az átlagos költési siker: 3,1 fióka / fészkek volt.

Összesen 364 kerecsensólyom fiókat gyűrűztünk meg ornitológia gyűrűvel és 51 fiókat PIT gyűrűvel. 2009-ben 10 fiatal madárra helyeztünk műholdas jeladót. A kerecsensólymok mozgása Google térképen követhető nyomon.

Magyarországon a fészket foglaló kerecsensólyom párok száma 16%-kal a kirepült fiatalok száma 28 %-kal a gyűrűzött fiókák száma 27 %-kal nőtt 2008-as évhez képest. A Life programban Magyarországon összesen 239 db a fa és 301 db alumínium költőláda kerül kihelyezésre. A fa költőládák 97%-ka, a zárt alumínium költőládák 96 %-ka, lett kihelyezve. Szlovákiában 40 zárt alumínium költőláda és 20 fonott kosár kerül kihelyezésre. A védelmi program keretében összesen 6. 600 oszlop kerül leszigetelésre, melyből hazánkban 3. 305 veszélyes oszlop 50%-ka lett leszigetelve. Összesen 31 db kerecsensólyom záptojást adtunk át analitikai vizsgálatokra, közülük 20 db-ot találtak vizsgálatra alkalmasnak és 17 záptojásban mutattak ki különböző vegyszermaradványokat. Magyarországon, a program folyamán összesen 122 fészkekből 323 tollmintát gyűjtöttünk, melyeket genetikai vizsgálatokra elküldtünk. Megkaptuk a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer (MEPAR) adatokat, minden, adat rendelkezésre áll az elemzésekhez. 2009-ben 108 alkalommal került fel levél a kerecsensólyom-védelmi levelezőlistára, immár 18 ország szakembereinek részvételével. Jelenleg 76 tagja van a levelezőlistának.

A kerecsensólyom védelemről és vonulásokról a www.kerecsensolyom.mme.hu honlapon található bővebb információk.

VÁNDORSÓLYOM-VÉDELMI PROGRAM

A Pilis Természetvédelmi Egyesület és az MME Ragadozómadár-védelmi Szakosztálya 2009-ben is folytatta munkáját a vándorsólyom hazai állományának védelme érdekében. A költési időszakban ellenőrzésre kerültek az ismert fészkelőhelyek, és folytatódott a potenciális fészkelőhelyek felmérése. A kritikus helyeken fészkekőrzést szerveztünk az emberi zavarás megakadályozására.

2009-ben 17 revírt foglaló párt ismertünk Magyarországon. A 16 ismert revír mellett egy új pár megtelepedését regisztráltuk (Visegrádi-hegység). További 3-4 meg nem talált pár is valószínűsíthető. A 17 párból 14 biztosan elkezdte a költést, három sikertelen párról (Bakony, Mátra, Bükk) nincs információnk a költés megkezdéséről. Tizenegy pár sikeresen költött, összesen 35 fiatal repült ki az ismert fészkekből, a sikeres párok átlagos költési sikere 3,14 fiatal/fészkek volt. A fiókák eloszlása fészkenként: 4 x 4; 3 x 5; 2 x 2.

A fiókákra ornitológiai, és piros alapon világos karakterekkel jelölt színes gyűrű került. Kirepülés után, több helyen is még hetekig meg lehetett figyelni a színes gyűrűs fiatalokat. Az első, a kirepülés helyétől távoli megfigyelés is megtörtént: 2009. szeptember 20-án, Észak-Szászországban (Németország), Gröditz település közelében fényképeztek egy színes gyűrűs magyar vándorsólymot. 2009-ben 4 fiatal vándorsólyomra napelemes műholdas jeladó is került, amelyek lehetővé teszik, hogy a madarokról naponta több alkalommal kapjunk GPS pontosságú információt.

2009-ben a visegrádi-hegységben és egy gerescei párnál volt folyamatos őrzés. Egy börzsönyi és a Visegrádi-hegységben egy másik párnál részleges őrzés volt. Az elsődleges cél a turisták általi zavarás megakadályozása volt. Különösen fontos volt ez a Visegrádi-hegységben, ahol az újonnan megtelepedett pár az ország legforgalmasabb turistaútjának közvetlen közelében költött. Az őrzés sikeres volt, az összes őrzött fészkekből sikeresen kirepültek a fiókák.

Az ismeretterjesztés terén is előrelépés történt. Elkészült az új honlap (www.vandorsolyomok.hu), amelyen – a faj leírása, a védelmi program bemutatása, és a friss hírek mellett – már a műholdas jeladókkal felszerelt fiatal vándorsólymok útja is nyomon követhető. A fajról, és védelméről több fórumon beszámoltunk.

TÚZOKVÉDELMI PROGRAM

Az egyesület Tűzokvédelmi Programja két Natura 2000 területen (Hevesi-sík, Borsodi-Mezőség) tevékenykedett a tűzok szabadterületi védelmében. Bihar területén finanszírozási gondok miatt nem folytattuk a programot.

A 2009. évi téli szinkronszámlálás szerint 1582 pld., a tavaszi állományfelmérés alkalmával pedig 1413 pld., volt az ország tűzok létszáma, mely évek óta örvendetes emelkedést mutat. A tűzokállomány sikeresen áttelelt a sok repce-vetésnek és a kedvező időjárásnak köszönhetően. Komolyabb beavatkozásra nem volt szükség.

Az „afterLife” monitoring előírásoknak megfelelően egész évben folyamatos volt a madarak élőhely-használatának, fészkelésének, elhullásának adat-felvételezése. A legfontosabb érdekcsoportokat a helyszínen tájékoztattuk a tűzokvédelmi teendőkről. A legfontosabb információkat szórólapokon, matricákon, plakátokon keresztül terjesztettük. Ebben az évben nem került elő veszélyeztetett fészek csökkentett működési területünkről. 2008-ban zárult sikeres LIFE folytatására, partnereink koordinálása mellett, beadásra került egy LIFE+ pályázat.

MÉRGEZÉS-ELLENES PROGRAM

A 2009. évben örvendetes módon valamelyest csökkent a felderített mérgezéses esetek száma, azonban ezt részben a felméréseket a legkritikusabb téli-tavaszi időszakban megnehezítő terepi körülmények is okozhatták. Így is 18 mérgezéses eset került regisztrálásra a nemzeti park igazgatóságok és az MME szakemberei által, amelyek során 39 egyéb madártetemet mellett nyolc réti- és három parlagi sas is elpusztultan került kézre.

2009-ben is több egyeztetést tartottunk a mérgezésekben érintett országos és regionális szervezetekkel, valamint több ügyben szakértőként vettünk részt a nyomozásokban. Az MME elkezdett előkészíteni egy speciálisan madármérgezésekről szóló kiadványt, amelyet 2010-ben tervezünk kiadni.

MADÁRVÉDELEM A KÖZÉPFESZÜLTSGŰ SZABADVEZETÉKEKEN

Az ETV-Erőterv Zrt.-vel és az áramszolgáltató vállalatokkal együttműködésben részt vettünk a középvezetékű hálózatokra vonatkozó új, madárbarát típusú tervek kialakításában, amelyek előreláthatólag 2010-ben kerülnek lezárásra. 2009-ben részt vettünk az Akadálymentes Égbolt Megállapodás keretében szervezett szakmai fórumokon, és több madárbarát átalakítást célzó pályázat előkészítéséhez nyújtottunk szakmai segítséget.

2009. októberében megszerveztük a 7. országos középvezetékű oszlop (KFO) felmérést, így az elmúlt 6 évben már 30645 oszlop ellenőrzésére került sor több mint száz önkéntes, a nemzeti parkok és az MME munkatársai részéről. Ezek során, melyek közül közel 2000 oszlop alatt találtak elpusztult madarakat (6,2%), és összesen 78 madárfaj 3356 egyedét azonosították, melyek között például a világszerte veszélyeztetett parlagi sas és kerecsensólyom egyedei is jelentős számban voltak.

IBA/NATURA 2000 PROGRAM

FONTOS MADÁRÉLŐHELYEK (IBA)

A Fontos Madárélőhelyek (IBA-területek) hálózata világszerte a madárvilág számára legfontosabb területeket foglalja magába. A területek kiválasztásának szakmai alapját a BirdLife International alkotta meg. Az EU Madárvédelmi Irányelvében foglaltak tisztán szakmai szempontokat figyelembe vevő, gyakorlati megvalósulása az IBA-területek kijelölése, védelme, illetve a madárvilág helyzetében, a területek állapotában zajló változások folyamatos lekövetése.

A Fontos Madárélőhelyek rendszere adja a legtöbb EU-tagországban a Natura 2000 hálózat Különleges Madárvédelmi Területei kijelölésének, rendszeres értékelésének szakmai alapját. Az MME-ben 2005-től az IBA-Natura 2000 koordinátor foglalkozik e két összefüggő területtel, 2008-tól pedig az Élőhely és Területvédelmi Csoport hatáskörébe tartozik valamennyi, a lehető leghatékabban értelmezett élőhelyvédelmi, IBA és Natura 2000, EU és hazai természetvédelmi politikai feladat.

A BirdLife International 2009 októberében nemzetközi IBA-workshopot szervezett Lengyelországba, ahol a főbb témák a Fontos Madárélőhelyek kritériumrendszerének változásai, a monitoring első eredményei, illetve egy EU-szintű és nemzeti szintű IBA-védelmi stratégia kidolgozása voltak. Ennek eredményeképpen – az MME természetvédelmi stratégiájába építve elindult a hazai IBA-stratégia felülvizsgálata.

Az IBA területekkel kapcsolatos adatgyűjtés 2009-ben az októberben elindult Szlovák-Magyar határmenti együttműködés pályázat keretében folytatódott, az MME Monitoring Központ irányításával.

2007 júliusában az Európai Bizottság írásbeli figyelmeztetése nyomán előtérbe került néhány, a Natura 2000 hálózattal nem, vagy csak részben átfedő, védelmet nem élvező IBA-terület, mindenekelőtt a Jászság, a Karancs-Medves és a Zselic kérdése. Az MME rendelkezésére álló információk szerint e területeken a Natura 2000 hálózat bővítése indokolt, hazai és nemzetközi szinten is ezt az álláspontot képviseljük. A Bizottság döntése várhatóan 2010 első félévében születik meg – a Zselic és a Jászság esetében várható pozitív változás, amely az IBA és madárvédelmi Natura 2000 területek átfedését, így védelmét növelni fogja.

NATURA 2000

Az MME Natura 2000 területekkel kapcsolatos tevékenységei közül 2009-ben a természetvédelmi/Natura 2000 konfliktushelyzetek felderítése és képviselése, valamint a hálózatra vonatkozó általános, koncepcionális kérdésekben való MME-részvétel voltak meghatározók. Az év során mintegy 10 jelentősebb Natura 2000 eset megoldásába kapcsolódtunk be. Tovább folytatódott a Zemplén térségét érintő energetikai-ipari beruházásokkal (SZET-ek, Szerencsi erőmű) kapcsolatos természetvédelmi érdekképviselési munka. A hasonló, de kisebb volumenű ügyek közül kiemelendő a fenékpusztai mederkotrás, a szegi andezitbánya és az ürbbői légvezeték ügye. Utóbbi kapcsán az Európai Bizottság eljárást indított hazánk ellen az MME információi alapján. Az ügy 2009-ben még nem zárult le.

2009-ben a KvVM megbízásából, VÁTI Kht és a Szent István Egyetem koordinációjával, egy kísérleti projekt keretében elindult 20 Natura 2000 terület fenntartási terveinek elkészítése. Az MME konzorciumi partnerként 2 KMT terv elkészítését vállalta, továbbá a módszertan összeállításában dolgozott. A projekt honlapján további információk érhetők el: www.naturaterv.hu

A 2009-es zöld OT az MME munkatársát küldöttként megválasztotta a KvVM által újrászervezett Natura 2000 Tanácsadó Testületbe, amely 2009-ben egyszer ülésezett.

2009-ben az eddiginél aktívabban vettünk részt az EU- és globális szintű természetvédelmi folyamatok, szakpolitikák követésében és véleményezésében. Munkatársaink a BirdLife több akciócsoportjának munkájában (Natura

2000, agrár, kommunikáció) vettek részt folyamatosan. Ennek keretében előkészítettük a 2010-es nemzetközi biodiverzitás év szakmai és kommunikációs anyagait, terveit.

A 2009-es évben több Natura 2000 témájú pályázatot adtunk be, a legnagyobb volumenű a Natura 2000 kommunikációjára írt LIFE program, illetve a természetvédelmi konfliktushelyzeteket feltérképező norvég civil program. Utóbbi pályázatban elnyert támogatásból folytatjuk a munkát 2010-ben.

UNEP/GEF „WINGS OVER WETLANDS” - BIHARUGRA

A projekt során – és azt megelőzően is – folyamatos vízimadár monitoring folytatódott a szokásos heti rendszerességgel. Projekt partnerünk, az Agropoint Kft. folytatta a HAKI által írt tanulmány természetbarát halgazdálkodáshoz rövidtávon bevezetésre javasolt intézkedéseinek alkalmazását.

Elkészült a csér és sirály költőszigeteknek (2db) a felület növelése, stabil, hosszú életű és „költés biztonságos” panelekkel, melyek hatására jelentős mértékben nőtt a küszvágó csér fészkelések száma a két szigeten. Elkészült 4 új madármegfigyelő torony a Biharugrai- (2db) és a Begécsi-halastavak (2db) területén. A tornyok mellett a területre jellemző, a toronyból látható élőhelyre jellemző madárfajok fotóival, tájékoztató szöveggel és térképpel ellátott táblákkal. A Biharugrai-halastó legfrekvenciáltabb kapuját lecseréltük tájba illő fa kapura.

Elkészült a halastavak élővilágát és történetét bemutató két különböző részből álló kiállítás anyaga, melynek egyik része a KMNP Bihari Madárértéktáján lett kiállítva, míg a másik része a Bihar Közalapítvány által fenntartott bemutató épületben került elhelyezésre Földesen. Elkészült a HAKI angol nyelvű tanulmánya alapján egy terjedelmes, szakmai anyagot tartalmazó füzet Extenzív halastavi gazdálkodás és ökoturisztikai fejlesztés címen. A halastavakat és környéküket, valamint a projektet bemutató film anyagának nagy része is elkészült, de a film csak 2010 tavaszára készül el.

ÜZLET ÉS BIODIVERZITÁS (BTAU)

A 2007-ben megkezdett projekt a 2009-es évben is folytatódott, ráadásul a világgazdasági válság hatásait némi-
leg kiküszöbölendő, az előzetes tervektől – 2009-es zárás – eltérően a 2010-es év áprilisában zárjuk csak le. A
hosszabbításra szükség is volt, mert 2009-ben nem tudta a projekt elősegíteni a kis és közepes vállalkozások
számára felhasználható „Natura 2000 hitel” elindulását, a kereskedelmi bankok hitelkihelyezési politikájának
változása és a válság miatti általános kockázatvállalás csökkenés miatt. Szerencsére sikerült olyan pénzügyi
partnereket találni az évben, akik hosszabb távon nyitottnak mutatkoznak egy, a projekt céljaként megjelölt
termék kidolgozásában, de legrosszabb esetben is legalább a természetvédelmi célokat is szolgáló fejlesztések
megismerésében, hosszabb távú együttműködésben.

A projekt a 2008-as évben megkeresett, természetvédelmi célokat is megfogalmazó vállalkozások mellett újab-
bakkal is felvette a kapcsolatot, példavállalkozásként. Ezt a folyamatot segítette, hogy a jelenleg kísérleti jelleggel
kialakított húsz Natura 2000 fenntartási tervet elkészítő – az MME-t is magában foglaló – konzorciummal meg-
tudtunk állapodni a két megközelítés összekapcsolásáról.

Az év során nyilvánvalóvá vált, hogy a természetvédelmi célokkal is foglalkozó vállalkozások segítése a jelenlegi
világgazdasági klíma mellett jelenleg nem feltétlenül hiteltermékkel, hanem például az eredetre, vagy a
minőségre vonatkozó minőségbiztosítással és annak jelölésével lehetséges. A természetvédelmi igazgatás
elképzeléseivel találkozott ez a gondolat, megbeszélések folynak egy védjegyrendszer bevezetéséhez szükséges
feltételek felállításáról.

A projekt honlapját – georgicon.hu – az év folyamán továbbfejlesztettük.

A projekt 2010-es zárása utáni időszakra felkészülve összeállítottunk egy olyan, MME-n belüli iroda
működéséhez szükséges tervet, ami a projekt eredeti célkitűzése – Natura 2000 hitel melletti technikai
segítségnyújtás – mellett általános, természetvédelem és gazdálkodás szempontjait egyaránt figyelembe vevő
tanácsadással tud foglalkozni. Ennek a folyamatnak volt része az MME tisztségviselőinek, aktív tagjainak
kiküldött ismeretekről szóló kérdőív, ami értékes információkkal szolgált az egyesületben lévő, eddig nem ismert
tudásról.

„PANNON GYEPEK ÉLŐHELYKEZELÉSE MAGYARORSZÁGON”

A „Pannon gyepek élőhelykezelése Magyarországon” című LIFE-Nature projekt és egyéb projektek keretében az
egyesület a következő tevékenységeket végezte a 2009 évben:

- közel 700 hektárnyi Natura 2000-es területen élőhelykezelési tevékenységek (legeltetés, kaszálás,
inváziósok visszaszorítása, cserjeirtás, visszagyepesítés)
- A legelő állatok létszámának növelése állatvásárlással
- Szénatároló épület építése
- a beavatkozások tudományos botanikai és zoológiai monitoringjának befejezése megbízott szakértők
segítségével.
- Beállított kezelési kísérletek befejezése
- Zárókonferencia sikeres lebonyolítása Hortobágyon Októberben.
- honlap készítése és folyamatos fejlesztése a gyepek kezelésének témakörében
- gyepgazdálkodási kiadvány szerkesztése és nyomtatása 400 példányban (A5 méret, 30 oldalas
kiadvány)
- 2 lakossági fórum tartása 53 regisztrált résztvevővel, a gyepgazdálkodás és egyéb élővilágbarát gye-
phasználati lehetőségek témakörében
- gyepes területeken végzett tudományos kutatásokból publikációs adatbázis gyűjtése és feldolgozása
- 5 gazdálkodási fórum tartása 153 regisztrált résztvevővel.

MONITORING

Az MME az utóbbi években jelentősen bővítette madármonitoring programjainak számát, amelyeknél a központi koordinációt az MME Monitoring Központja végzi. Programjaink többségének felhívásai, ismertetői, adatlapjai és terepnaplói letölthetők a Központ honlapjáról (www.mme-monitoring.hu), ahol a felmérések eredményeit, összefoglalóit is rendszeresen közzé tesszük.

Célunk, hogy az élőhelyekről, fajokról változatos módszerekkel történő adatgyűjtések eredményei, végső soron, egyetlen központi adatbázisba kerüljenek, ahonnan különböző lekérdezésekkel valamennyi felmérőnk tájékozódhat saját adatainak sorsáról, illetve az ország egész területén folyó madarász-aktivitásról, a felmérések eredményeiről.

Az MME három legjelentősebb állományfelmérő- és monitoring programja: a Mindennapi Madaraink Monitoringja (MMM), a Ritka és Telepesen fészkelő madarak Monitoringja (RTM) és a Vonuló Vízimadár Monitoring program (VVM).

A Középfeszültségű oszlopok felmérési programjának (KFO) keretében 2009-ben is több ezer oszlopot ellenőriztek felmérőink, s a feldolgozott adatokat számos természetvédelmi program használta fel munkájához.

A terepi munkákban jelenleg mintegy 2200 tagtársunk vállal aktív szerepet, akiknek munkáját a területi koordinátorok, és a Monitoring Központ irányítja.

Az év folyamán számos szemináriumot és előadást tartottunk Helyi Csoportoknál, a felméréseket koordináló munkatársaink és önkéntes felmérőink részére.

Munkatársaink jelentős mértékben közreműködtek a kék vércse, a kerecsensólyom és a Pannon gyepék védelmével foglalkozó LIFE Nature projektekben, elsősorban azok állomány-monitoring és adatbázisok működtetésével kapcsolatos munkáiban.

Az évek óta működő fajspecifikus RTM felmérések 2008-ban is folytatódtak, s a legintenzívebben a következő fajokat érintették: fehér gólya, fekete gólya, haris, túzok, hamvas rétihéja, parlagi sas, kék vércse, kerecsensólyom, vándorsólyom, vízi- és partimadarak, gyöngybagoly, szalakóta, gyurgyalag és partifecske.

A Monitoring Központ web-szerverén működtettük és fejlesztettünk honlapunkat és a fehér gólya adatbázist, a kerecsensólyom, a kék vércse és a nemzetközi túzokvédelmi honlapokat. Az odúlakó madarakkal foglalkozó program és a Fontos Madárelőhelyek program honlapjának adminisztrálását is a Központ munkatársai végezték. 2009. nyarától a Monitoring Központnak otthont adó Nyíregyházi Főiskola informatikai és számítógép központjában működtetjük az MME központi honlapjának web-szerverét is. Az év utolsó harmadában elkészítettük a mesterséges odútelepek működtetésével és ellenőrzésével kapcsolatos adatokat fogadó online adatbázisunkat, melyben az odúlakó madarak költségéről nélkülözhetetlen adatokat gyűjtünk. Az év végén előkészítettük, a 2010. év madarai program kapcsán, a Fecskefigyelő honlapot és adatbázist, ami nemcsak a program évében nyújt hasznos felületet a fecskékkel kapcsolatos programjainknak, hanem hosszú távon a fecskék állományairól, azok változásairól és az őket veszélyeztető tényezőkről is nélkülözhetetlen adatokkal fog szolgálni.

A program fejlődése, működtetése az MME és a magyar természetvédelem számára nélkülözhetetlen és szükséges eredményeket szolgáltat biodiverzitás monitorozás témakörében. Az MME nemzetközi elismertsége szempontjából is nélkülözhetetlenek a program eredményei

(BirdLife, Európai Madárszámlálási Tanács, Páneurópai Madármonitoring Program, Biodiverzitás Indikátorok).

A program 2008. évi fontosabb eseményei és eredményei:

- A programhoz eddig mintegy 1172 önkéntes felmérő kapcsolódott.
- Téli számlálás: 105 mintaterületen
- Tavaszi számlálások: 185 mintaterületen
- Februárban elkészítettük részletes jelentésünket a KvVM megbízásából a „Mindennapi Madaraink Monitoringja meta - adatainak átvétele (2008. évi adatok)” című, TvH-213/1/2008. iktatási számú szerződés keretében.
- Megbízás alapján januárban elvégeztük a „Nemzeti Vidékfejlesztési Terv Expost értékelése a 2004-2007. támogatási időszakra (az Agrár Környezetgazdálkodási intézkedéséhez kapcsolódó, rendelkezésre álló ornitológiai monitoring adatok legyűjtése és összehasonlító elemzése)” című projekt elemzéseit.
- Folytattuk az MMM terepnaplók digitalizálási munkálatait, melynek keretében valamennyi eddig feldolgozott terepnapló lapjairól digitális fotó készült. A jövőben csak az adott évi terepnaplók digitalizálását kell megoldani, s ebben a Nyíregyházi Főiskola környezettan szakos szakdolgozói segítenek.
- 1999. óta mintegy 900 MMM mintaterületen végeztek tavaszi számlálásokat, s a 2000. januárban megkezdett téli számlálások több mint 500 négyzeten történtek meg 2009-ig.
- A www.mme-monitoring.hu weboldalunkon rendszeres híreket közöltünk a programról.
- A program fő anyagi támogatói 2009-ben a KvVM volt.

MADÁRGYŰRŰZÉS

Az MME Madárgyűrzési Központ a hazai madárgyűrzés szakmai szervezete. Az MME tag madárgyűrűzőket az MME Gyűrűző és Vonuláskutató Szakosztálya tömöríti. 2009-ben 349 madárgyűrűzőt regisztrált a Madárgyűrzési Központ.

Magyarországon 2009-ben az előzetes számítások alapján 178 ezer madár jelölésére került sor. Az „Actio Hungarica” táborok és egyéb szervezett vonuláskutató projektek együttesen a madarak több mint felét jelölték. Ezek: „Actio Riparia”, Barabási Madárvonulás-kutató és Gyűrűző Tábor, Bódva-völgyi Madárvonulás-kutató és Természetvédelmi Tábor, Dinnyés-Elza major, Fenékpusztai Madártani Állomás, Fehér-tavi Ornitológiai Tábor, Hopp Ferenc Természetismereti Tábor, Kolon-tavi Madárvárta, Ócsai Madárvárta, Sumonyi Madárvonulás-kutató Állomás, Tömördi Madárvárta. Folytatódott az Állandó Ráfordítású Gyűrűzés (CES) program ésebben az évben már országsszerte 29 pontot dolgoztak az önkéntesek.

2009. év végén a teljesen digitalizált, 100 éves hazai madárgyűrzési adatbankban 4,6 millió gyűrűzési és megkerülési adatot tartunk nyilván. Az év őszén megjelent az MME és a Kossuth Kiadó közös munkája eredményeként a Magyar Madárvonulási Atlasz.

EMBEREK - TÁRSADALMI KAPCSOLATOK

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) civil szervezeti feladata a természetvédelem ügyének minél hatékonyabb és szélesebb körű képviselője, a madarak és emberek közötti jó viszony alakítása, a természetvédelmi konfliktusok megelőzése, kezelése. Ebben a törekvésünkben a legfontosabb partnerünk a lakosság. Közös céljainkat csakis együtt, a társadalom különböző korosztályi- és érdekcsoportjaival együttműködve érhetjük el. Ezt a munkát egyesületi szinten a társadalmi kapcsolatok osztály (TKO) szervezi. A TKO feladata a külső és belső kommunikáció, kiadványok, rendezvények, oktatási program, év madara program, Madárbarát kert program, adó 1% felajánlás, céges és magán adományozás egymást erősítő komplex tervezésével, szervezésével, koordinációjával és központi irodai végrehatásával, az MME ismertség- és társadalmi támogatottság növelésével segíteni az egyesület szervezeti fejlődését, céljai elérését.

MADÁRBARÁT KERT PROGRAM

A Madárbarát kert a különböző lakó- és munkahelyi környezethez alkalmazkodó madárvédelmi módszertani gyűjtemény, melyhez megszerezhető elismerő cím és tábla is kapcsolódik, és az MME legnépszerűbb lakossági madárvédelmi programja. A Madárbarát kert a családi házak, háztáji kiskertek, parkok és arborétumok; a Madárbarát óvoda és Madárbarát iskola az oktatási intézmények; a Madárbarát panel a panelházak lakóinak, a Madárbarát munkahely az irodában dolgozók és munkáltatók alprogramja (utóbbi kettő 2008-ban indult). Az eddig elért eredményeket az 1. táblázat mutatja be.

Alprogram típusa	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Összesen
Madárbarát kert	520	855	420	408	300	225	245	340	3 313
Madárbarát iskola	27	23	14	21	14	6	17	46	168
Madárbarát óvoda	30	28	202	37	18	11	50	108	484
Madárbarát panel							5	9	14
Madárbarát munkahely							7	16	23
Összesen	577	906	636	466	332	242	324	519	4 002

Elismerő táblát kaptak	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Összesen
Madárbarát kert	306	421	162	156	113	109	137	125	1 529
Madárbarát iskola	16	10	7	9	8	3	8	8	69
Madárbarát óvoda	27	14	88	17	10	8	39	41	244
Madárbarát panel							0	0	0
Madárbarát munkahely							5	1	6
Összesen	349	445	257	182	131	120	189	175	1 848

A Madárbarát kert program eredményei 2002-2009.

HONLAP

2009 legnagyobb fejlesztéseként elindult az MME megújult központi honlapja, mely az előzőnél gyorsabban, jelentősen kibővült tartalommal, és friss hír rovattal tájékoztatja az érdeklődőket és a tagságot az egyesület életéről, a madárvédelemről. A honlapon pdf formátumban elérhető, elolvasható és letölthető a negyedévente, évszakonként megjelenő Madártávlat magazinunk, amit a tagjaink postán is megkapnak.

RENDEZVÉNYEK

Az MME egyik legfontosabb, a lakossággal, a madárvédők mind szélesebb közösségével közvetlen kapcsolatot építő tevékenységét a közösségi madarász programok jelentik. Az elmúlt évekhez hasonlóan 2009-ben is több mint egy tucat olyan rendezvényünk volt, melyek jelentős részben az ország több pontján – előre meghirdetett módon – várták és fogadták az érdeklődőket. Ezekben a részvétel az elmúlt két évben folyamatosan és jelentősen növekedett, 2009-ben a nagyrendezvényeinken már megközelítően 40 000-en vettek részt. Ez a szám a helyi csoportok saját akcióin; madárvédelmi, monitoring és gyűrzési programjain; klubnapi és oktatási eseményein résztvevőkével együtt az 50 000 főt is meghaladja. Az év minden bizonnyal legnagyobb rendezvény sikere az volt, hogy a IX. Tatai Vadlúd Sokadalmon – a rossz idő ellenére is – mintegy 12 000 látogató vett részt, nem csak Magyarországról, de a különböző európai BirdLife partner országokból is (2. táblázat).

Rendezvény neve	2006	2007	2008	2009
	részvevők száma [helyszínek száma]			
Béka éve 2008. - Fővárosi Állat- és Növénykert			1 200	
FEHOVA		300	1 900	3 000
Gardenexpo				3 000
Föld Napja - Critical mass			550	
Föld napja - Fővárosi Állat- és Növénykert			2 900	5 100
Föld napi vetélkedő	448	515	800	500
Fülemülék éjszakája	500	760 [15]	910 [25]	2 192 [44]
Madarak és Fák Napja - Fővárosi Állat- és Növénykert			220	
Madarak és Fák Napja	210	293	290	115
Gólya road show			1 000 [46]	1 205 [65]
Csodálatos madarak program			2 090	400
Művészetek Völgye 2008.			4 280	
Növényünnep - Fővárosi Állat- és Növénykert				1 500
Autómentes Nap	200	240	500	800
Állatok Világnapja - Fővárosi Állat- és Növénykert			100	3 000
Európai Madármegfigyelő Napok	5 000	4 858 [200]	2 069 [157]	4 775 [137]
Szentesi Madárfesztivál			1 000	
Tatai Vadlúd Sokadalom	4 000	4500	4 000	12 000
Állatok mikulása - REX Állatsziget				500
Madárbarát Karácsony - Fővárosi Állat- és Növénykert	55	200	300	
Összesen	10 413	11 666	23 109	38 087

Az MME országos és központi irodai rendezvényeinek eredményei 2006-2009.

A szürkével jelöltek olyan rendezvények, melyeket az ország több pontján, a helyi csoportjaink szerveztek és valósítottak meg; ezeknél zárójelben a helyszínek számát is jelöltük.

KÖRNYEZETI NEVELÉS

Az MME Madarász ovi és Madarász sulis programja, alkalmazva a Madárbarát óvoda és Madárbarát iskola program gyakorlati madárvédelmi tevékenységeit, az MME évtizedek óta sikeresen működő oktatási kezdeményezése, melyben országszerte több száz oktatási intézmény vesz részt. Budapesten, a központi iroda által immáron 4. éve működő Fővárosi természetbúvár foglalkozások programja 2009-re olyan sikeressé, az óvodák és iskolák részéről olyan keresetté vált, hogy két főre kellett bővíteni a pedagógiai stábot és a nem közoktatási intézményekhez kapcsolódó előadásokat jelentősen csökkentettük.

		Intézmények száma	Foglalkozások száma	Résztevő gyerekek száma	Résztevő felnőttek száma
2006	Iskola	7	15	670	30
	Óvoda	3	6	35	8
	Egyéb	15	61	628	856
	Összesen	25	82	1 333	894

2007	Iskola	6	12	597	137
	Óvoda	17	170	878	49
	Egyéb	12	114	1 142	1 199
	Összesen	35	296	2 617	1 358

2008	Iskola	7	37	966	125
	Óvoda	20	216	573	40
	Egyéb	3	89	1 083	169
	Összesen	30	342	2 622	334

2009	Iskola	12	88	701	54
	Óvoda	24	79	863	45
	Egyéb	8	54	528	421
	Összesen	44	221	2 092	520

A Fővárosi természetbúvár foglalkozások oktatási programjának eredményei 2006-2009.

A 2009. év másik fontos oktatási programjának eseménye az volt, hogy az addig szakosztályi keretek között működő Környezeti Nevelési Szakosztály – csökkentve az ehhez a formához kapcsolódó adminisztrációs és formai terheket – oktatási hálózattá alakult, melyben a pedagógiai munka megújult keretek között zajlik, amit a két főre bővült központi irodai pedagógiai stáb koordinál. Ennek jegyében az őszi tanácsadó testületi üléshez kapcsolatosan a hálózat megtartotta első éves találkozóját, ahol a kollégák arról döntöttek, hogy 2010-től évi két alkalommal – tavasszal és ősszel – szakmai konferenciára hívjuk össze az ország más-más területére az MME szakkör-, Madarász ovi és Madarász sulis vezetőit, valamint minden érdeklődő pedagógust.

TÁRSADALMI TÁMOGATOTTSÁG – SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ 1% FELAJÁNLÁS

A lakosság – folyamatosan értesülve az MME munkájáról - az elmúlt években egyre nagyobb mértékben támogatja egyesületünket a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlásával. Az szja 1%-áról történő rendelkezés azért egyedülálló támogatási forma, mert nem von el pénzt a családi kasszától! Mivel adóznia minden magyar munkavállalónak kell, és a jövedelmünkből az APEH által elvont adórész közvetlenül már nem felhasználható számunkra, az adó 1% felajánlásával sok milliárd forint közvetlen felhasználásáról dönthetünk. A 2008. évi személyi jövedelemadó 1% felajánlásokból 2009-ben az MME 27,1 millió Ft-ot kapott, ami a tavalyi évhez képest újabb 23%-os növekedést jelentett.

GAZDÁLKODÁS

Az MME a 2009-es év folyamán nem részesült költségvetési támogatásban.

A 2009-es év folyamán az MME elnöke, alelnöke, és elnökségi tagjai semmiféle anyagi, vagy természetbeni juttatásban nem részesültek

1	9	0	0	1	2	4	3	9	4	9	9	5	2	9	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Statistikai számjel vagy adószám (csekkzámlaszám)

A számviteli törvény szerinti egyéb szervezetek közhasznú egyszerűsített éves beszámolója

2 0 0 9 év

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

egyéb szervezet megnevezése

1121, Budapest, Költő u. 21.

címe

Keltezés: 2010.majus 22.

Az egyéb szervezet vezetője
(képviselője)

P.H.

1	9	0	0	1	2	4	3	9	4	9	9	5	2	9	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Az egyéb szervezet megnevezése: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Az egyéb szervezet címe: 1121, Budapest, Költő u. 21.

KETTŐS KÖNYVVITELT VEZETŐ EGYÉB SZERVEZETEK KÖZHASZNÚ EGYSZERŰSÍTETT ÉVES BESZÁMOLÓJÁNAK MÉRLEGE

2	0	0	9
---	---	---	---

 év

adatok E FT-ban

Sor- szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) helyesbítései	Tárgyév
a	b	c	d	e
1.	A. Befektetett eszközök(2-5.Sorok)	95 643		92 087
2.	I. IMMATERIÁLIS JAVAK	5 714		5 055
3.	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK	76 530		72 717
4.	III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK	13 399		14 315
5.	IV. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK ÉRTÉKHELYESBÍTÉSE			
6.	B. Forgóeszközök (7-10. sorok)	285 003		214 647
7.	I. KÉSZLETEK	9 408		8 682
8.	II. KÖVETELÉSEK	10 013		12 883
9.	III. ÉRTÉKPAPÍROK	2 662		8 212
10.	IV. PÉNZESZKÖZÖK	262 920		184 870
11.	C. Aktív időbeli elhatárolások	21		129
12.	ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK) ÖSSZESEN (1.+6.+11. sor)	380 667		306 863
13.	D. Saját tőke (14-19. Sorok)	171 315		186 509
14.	I. INDULÓ TŐKE/JEGYZETT TŐKE	4 772		4 772
15.	II. TŐKEVÁLTOZÁS/EREDMÉNY	170 899		166 544
16.	III. LEKÖTÖTT TARTALÉK			
17.	IV. ÉRTÉKELÉSI TARTALÉK			
18.	V. TÁRGYÉVI EREDMÉNY ALAPTEVÉKENYSÉGBŐL (KÖZHASZNÚ TEVÉKENYSÉGBŐL)	-7 003		9 345
19.	VI. TÁRGYÉVI EREDMÉNY VÁLLALKOZÁSI TEVÉKENYSÉGBŐL	2 647		5 848
20.	E. Céltartalékok			
21.	F. Kötelezettségek (22.-23. sorok)	31 429		40 188
22.	I. HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	19 700		21 212
23.	II. RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	11 729		18 976
24.	G. Passzív időbeli elhatárolások	177 923		80 166
25.	FORRÁSOK (PASSZÍVÁK) ÖSSZESEN (13.-20.+21.+24. sor)	380 667		306 863

Keltezés: 2010.május 22.

Az egyéb szervezet vezetője
(képviselője)

1	9	0	0	1	2	4	3	9	4	9	9	5	2	9	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Az egyéb szervezet megnevezése: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Az egyéb szervezet címe: 1121, Budapest, Költő u. 21.

KETTŐS KÖNYVVITELT VEZETŐ EGYÉB SZERVEZETEK KÖZHASZNÚ EGYSZERŰSÍTETT ÉVES BESZÁMOLÓJÁNAK EREDMÉNYKIMUTATÁSA

2	0	0	9
---	---	---	---

 év

adatok E Ft-ban

Sor- szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) he- lyesbítései	Tárgyév
a	b	c	d	e
1.	A Összes közhasznú tev. Bevétele (1.+2.+3.+4.+5.)	313 281		401 007
2.	1. Közhasznú célú működésre kapott támogatás	84 909		81 471
3.	- alapítói			
4.	- központi költségvetési			
5.	- helyi önkormányzati	1 928		3 741
6.	- egyéb, ebből 1% 26.123 eFt	82 981		77 730
7.	2. Pályázati úton elnyert támogatás	143 033		238 054
8.	3. Közhasznú tevékenységből származó bevétel	47 113		33 578
9.	4. Tagdíjból származó bevétel	17 199		18 244
10.	5. Egyéb bevétel	21 027		29 660
11.	B Vállalkozási tevékenység bevétele	51 958		54 093
12.	C. Összes bevétel (A.+B.)	365 239		455 100
13.	D Közhasznú tevékenység ráfordításai (1.+2.+3.+4.+5.+6.)	320 284		391 662
14.	1. Anyagjellegű ráfordítások	134 849		194 967
15.	2. Személyi jellegű ráfordítások	127 297		127 694
16.	3. Értékcsökkenési leírás	39 728		39 419
17.	4. Egyéb ráfordítások	17 461		25 133
18.	5. Pénzügyi műveletek ráfordításai	949		4 449
19.	6. Rendkívüli ráfordítások			
20.	E. Vállalkozási tevékenység ráfordításai (1.+2.+3.+4.+5.+6.)	49 311		48 245
21.	1. Anyagjellegű ráfordítások	39 674		36 855
22.	2. Személyi jellegű ráfordítások	8 214		10 299
23.	3. Értékcsökkenési leírás	1 242		754
24.	4. Egyéb ráfordítások	62		40
25.	5. Pénzügyi műveletek ráfordításai	119		297
26.	6. Rendkívüli ráfordítások			

Keltezés: 2010.május 22.

Az egyéb szervezet vezetője
(képviselője)

1	9	0	0	1	2	4	3	9	4	9	9	5	2	9	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Az egyéb szervezet megnevezése: Magyar Madártani és Természetvédelmi EgyesületAz egyéb szervezet címe: 1121, Budapest, Költő u. 21.

KETTŐS KÖNYVVITELT VEZETŐ EGYÉB SZERVEZETEK KÖZHASZNÚ EGYSZERŰSÍTETT ÉVES BESZÁMOLÓJÁNAK EREDMÉNYKIMUTATÁSA

2	0	0	9
---	---	---	---

 év

adatok E FT-ban

Sor-szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) helyesbítései	Tárgyév
a	b	c	d	e
27.	F. Összes ráfordítás (D.+E.)	369 595		439 907
28.	G. Adózás előtti eredménye (B.-E.)	2 647		5 848
29.	H. Adófizetési kötelezettség			
30.	I. Tárgyévi vállalkozási eredmény (G.-H.)	2 647		5 848
31.	J. Tárgyévi közhasznú eredmény (A.-D.)	-7 003		9 345
TÁJÉKOZTATÓ ADATOK				
32.	A. Személyi jellegű ráfordítások			137 993
33.	1. Bérköltség			99 659
34.	ebből: - megbízási díjjal			7 126
35.	- tiszteletdíjak			
36.	2. Személyi jellegű egyéb kifizetések			7 954
37.	3. Bérjárulékok			30 380
38.	B. A szervezet által nyújtott támogatások			12 425
39.	ebből a Korm. Rend. 16§ (5) bekezdése szerint kötelezettségként elszámolt és továbbutalt, illetve átadott támogatás			11 592

Keltezés: 2010.május 22.Az egyéb szervezet vezetője
(képviselője)

Kimutatás a vagyon 2009. évi felhasználásáról

adatok ezer Ft-ban

Megnevezés	Előző év	Tárgyév
I. Induló tőke/Jegyzett tőke	4 772	4 772
II. Tőkeváltozás/Eredmény	170 899	166 544
III. Lekötött tartalék	0	0
IV. Értékelési tartalék	0	0
V. Tárgyévi eredmény közhasznú tevékenységből	-7 003	9 345
VI. Tárgyévi eredmény vállalkozási tevékenységből	2 647	5 848
D. Saját tőke	171 315	186 509

adatok ezer Ft-ban

Megnevezés	Előző év	Tárgyév
Immateriális javak	5 714	5 055
Tárgyi eszközök	76 530	72 717
Befektetett pénzügyi eszk.	13 399	14 315
Befektetett eszközök	95 643	92 087

Kimutatás a 2009. évi cél szerinti juttatásokról

adatok ezer Ft-ban

Cél szerinti juttatások	Összeg
Továbbutalt LIFE pályázati támogatás	503
Továbbutalt külföldi támogatás	11 089
Támogatás Külföldi jogi személyeknek	833
Mindösszesen	12 425

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület a 2009. évi, központi költségvetési szervektől kapott támogatásai a következők voltak:

Központi költségvetési szerv neve	Támogatás összege
Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	8 055 000 Ft
OTKA	3 313 000 Ft
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal	1 965 899 Ft
NKA	2 200 000 Ft
Nemzeti Civil Alap	3 760 776 Ft
NKTH	1 188 000 Ft
NFÜ-TÁMOP	8 620 380 Ft
OKMTI	200 000 Ft
Bükki Nemzeti Park	41 566 783 Ft
Körös-Maros Nemzeti Park	13 680 000 Ft
Összesen :	84 549 838 Ft

Az önkormányzatoktól kapott 2009. évi támogatások:

Önkormányzat megnevezése	Támogatás összege
Eger M-i Jogú Város Önkormányzata	90 000 Ft
Jászsószentgyörgy Önkormányzata	150 000 Ft
Zala M-i Önkormányzat	100 000 Ft
Tata Polgármesteri Hivatala	200 000 Ft
Tolna M-i. Önkormányzat	100 000 Ft
Fővárosi Önkormányzat	690 000 Ft
XI.ker. Újbuda Önkormányzata	2 410 728 Ft
Összesen	3 740 728 Ft